ΈΤΟΣ Γ'. ΈΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΙ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1892 ΑΡΙΘ. 9

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΟΔΟΣ ΚΥΝΟΣΑΡΓΟΥΣ ΑΡΙΘ 36
ΚΑΙ ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2
ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΙΜΑΤΑΙ
15 ΛΕΠΤΑ 15

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

Η ΦΥΣΙΣ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Ἐν ΕΛΛΑΔΙ ἐτησία Δρ. 8
— ἑξάμηνος » 5
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἐτησία Φρ. 12
— ἑξάμηνος » 7

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἱερουσαλὴμ (*μετ' εἰκόνος*) ὑπὸ Α. — Μέα καλλιτέχνις. Εὐαγ. Παρασκευοπούλου. Σκιαγραφία (Συνέχεια) ὑπὸ Δ. Ι. Καλ. — Σοφοκλῆς (*μετ' εἰκόνος*) ὑπὸ Η. — Γεώργιος Στέφενσων, ὁ πατὴρ τῶν σιδηροδρόμων (συνέχεια) ὑπὸ Γ. Δ. Ι. — Ὁ κύκνος (Ἐκ τῶν τοῦ Βυφῶνος) ὑπὸ Α. Π. Βατοπούλου. — Ἐπιστημονικὸν παίγνιον. Δύο περίεργοι ἀριθμοὶ ὑπὸ Γ. Δ. Ἰωαννίδου. — Δικαστικὰ εὐτράπελα. — Αἰνίγματα. — Ἀλληλογραφία τῆς «Φύσεως». — Γνωστοποίησις.

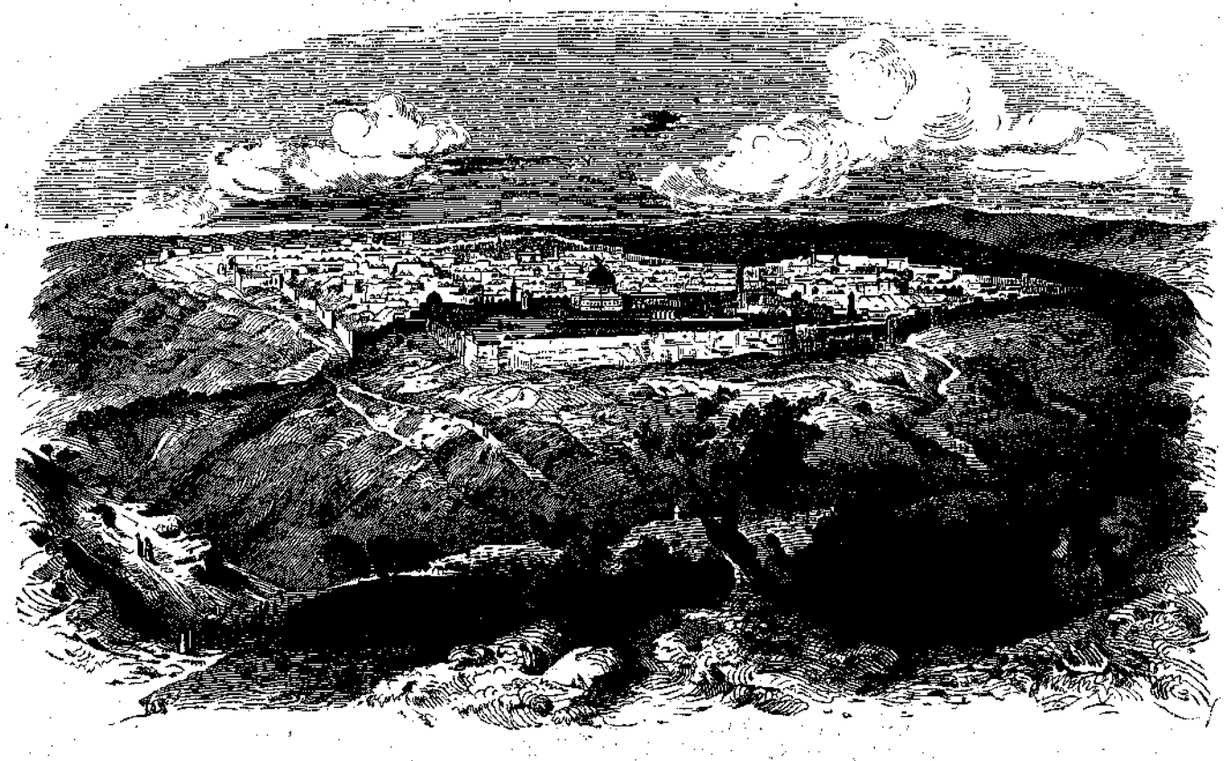

Η ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Πόλις ὑπομιμνήσκουσα ἡμῖν ὁλόκληρον πληθὺν ὑπερφυῶν μυστηρίων, πόλις δυναμένη νὰ συγκρατήσῃ ἀναποσπάστως ἐπὶ τῶν λαμπηδονοπλήκτων αὐτῆς καὶ ἱερῶν ἐρειπίων τὴν διάνοιαν τοῦ εὐσεβοῦς ὁδοιπόρου, πόλις, μόνη αὐτὴ ἐπὶ τοῦ κόσμου σύμπαντος, κατορθοῦσα νὰ ἐξάρῃ τὸ πνεῦμα ἡμῶν μέχρι τοῦ Ἀοράτου καὶ νὰ βυθίσῃ τὴν πεπονημένην ἡμῶν ψυχὴν εἰς ἀκραιφνοῦς κατανύξεως καὶ θεοπνεύστου λατρείας ῥέμβην, πόλις τοιαύτη ἡ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ μόνη εἶναι καὶ θὰ ἦναι ἐς ἀεί.

Ἐντὸς τῆς Παλαιστίνης κειμένης νοτιοανατολικῶς τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἀποτελούσης δ' ἐπαρχιακὸν τμῆμα ἑνὸς τῶν μεγίστων μερῶν ταύτης, τῆς εὐφόρου Συρίας, εὑρίσκεται ἡ διασημοτάτη τῶν πόλεων ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς ὑφηλίου λαῶν, ἡ Ἱερουσαλὴμ (Jerusalem). Ἡ πόλις αὕτη, μητρόπολις πάλαι ποτὲ περιφανὴς τῶν Ἰουδαίων καταστᾶσα, ἔσχε διαφόρους κατὰ καιροὺς ὀνομασίας· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν χρόνων τοῦ Ἀβραὰμ ἐκλήθη Σαλέμ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῶν Σταυροφορικῶν πολέμων Αἰλία Καπιτωλία (Aelia Capitolia), νῦν Ἐλκόδς ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὀνομαζομένη. Κεῖται ΝΔ τῆς Παλαιστίνης πόλις 5 γεωγραφικὰ μίλια ἀπέχουσα τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιὼν ἐπὶ τεσσάρων ὑψωμάτων ὠκοδομημένη, πλησίον τῆς ὁποίας ῥέει ὁ μικρὸς ποταμὸς Κεδρὸν καὶ ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων τειχῶν περιεχομένη, μὲ τετραγώνους ἐπ' αὐτῶν ἐγειρομένους πύργους 120 περίπου ποδῶν ὕψος ἔχοντας καὶ μὲ ἓξ πύλας. Αἱ ἐν αὐτῇ οἰκίαι, αἱ πλείσται ἐκ λίθων στερεῶς ὠκοδομημέναι, παρίστανται, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐρωπαίων περιηγητῶν, πολὺ ὡραιότεραι ἄλλων πόλεων τῆς Συρίας καὶ αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν της καλῶς ἐστρωμέναι· περιέχει δὲ 11 Μωαμεθανικοὺς ναούς, 20 περίπου Χριστιανικὰ μοναστήρια, 3 Ἰουδαϊκὰς συναγωγάς, ἐν ὀχυρὸν φρούριον καί, κατὰ τοὺς πιθανοτέρους ὑπολογισμούς, περὶ τὰς 30,000 κατοίκων, ἐξ ὧν ὑπὲρ τοὺς ἡμίσεις εὑρηνται Μωαμεθανοί, 2,000 περίπου τοῦ Ἀνατολικοῦ ὀρθοδόξου, 1000 τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, 600 περίπου Ἀρμένιοι, Σύριοι καὶ Κόπται καὶ 3—4000 Ἰουδαῖοι.

Ἐκ τῶν δημοσίων καὶ ἱερῶν αὐτῆς οἰκοδομῶν διαπρέπουσι τὰ μάλιστα ὁ μέγας Μωαμεθανικὸς ναὸς Ἑλ—Σάχρα καλούμενος ἐπὶ τοῦ ὄρους Μωρία ὠκοδομημένος, ἔνθα ὡς λογίζεται εὑρίσκετο ἀρχαιόθεν ὁ περιβόητος ναὸς τοῦ Σολομόντος, εἰς τὸν ὁποῖον συρρέουσι νῦν ἐτησίως πλεῖστοι προσκυνηταὶ τοῦ Ἰσλαμικοῦ δόγματος θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἓν τῶν ἱερωτάτων αὐτῶν θρησκευ-

τικῶν καθιδρυμάτων μετὰ τῶν ἐν Μέκκᾳ καὶ Μεδίνῃ ναῶν, μὲ πλουσιώτατα καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐν αὐτῷ ἀναθήματα.

Ἕτερος ναός, συγκεντρῶν τὰ πνεύματα σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐν ἡμέραις εὐσεβείας καὶ κατανύξεως, εἶναι ὁ τοῦ Παναγίου Τάφου, κτισθεὶς ἀνέκαθεν ὑπὸ τῆς Ἁγ. Ἑλένης ἐπὶ τοῦ μέρους ἔνθα πρῶτον ἐγένετο ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1808 συμβᾶσαν πυρπόλησίν του ἀνακαινισθεὶς αὖθις διὰ δαπάνης καὶ ἐπιστασίας τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν εἰς προσκύνησιν τοῦ ὁποίου συρρέει ἐτησίως, ἀφ' ὅλων τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τῆς Τουρκίας μέγα πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν, πεπροικισμένος μὲ μεγάλα καὶ πλουσιώτατα ἀφιερώματα καὶ προσόδους. Συνίσταται δ' ἡ ἐκκλησία τοῦ Παναγίου Τάφου ἐκ τριῶν ἐκκλησιῶν, τὴν τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος, τὴν ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ Κρανίου καὶ τὴν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ.

Ἐκ τῶν μοναστηρίων δ' ἐπισημότερον εἶναι τὸ τοῦ Σωτῆρος κατεχόμενον ὑπὸ Φραγκισκανῶν μοναχῶν τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, εἰς ὃ ὑπάγονται ὅλα τὰ λοιπὰ ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ εὑρισκόμενα τῶν Καθολικῶν μοναστήρια εὐρυχώρως καὶ ὀχυρῶς ᾠκοδομημένον, ἔνθα ἔχει τὸν θρόνον καὶ εἷς καθολικὸς Ἐπίσκοπος, μὲ πλουσιώτατα ἐν αὐτῷ καὶ πολίτιμα βασιλικὰ ἀναθήματα, καὶ τὸ μέγα Ἀρμενικὸν μοναστήριον κείμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιὼν ἐντὸς τῆς πόλεως, μὲ 1000 περίπου ἐν αὐτῷ κελία πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἑκάστοτε προσερχομένων προσκυνητῶν τοῦ Ἀρμενικοῦ δόγματος. Ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων ἔχει καὶ θρόνον Πατριάρχου τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, φέροντος προσηγορίαν Μακαριωτάτου πατρὸς ἐδρεύοντος συνήθως ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων αὐτῆς πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς προσόδου καὶ τοῦ κέρδους τὸ ὁποῖον ἔχουσιν ἑκάστοτε ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν πανταχόθεν ἐρχομένων προσκυνητῶν, ἐπιτηδευόμενοι διάφορα ὀστεΐνα καὶ ὀστράκινα κομψοτεχνήματα, σταυροὺς καὶ ἄλλα ἀξιολόγου κατασκευῆς ἐγκόλπια καὶ ἱερὰ τεύχη.—Πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑψοῦται τὸ τερπνὸν διὰ τὴν ἀξιόλογον θέαν του ὄροστῶν Ἐλαιῶν, ἐφ' οὗ φαίνονται εἰσέτι τὰ ἐρείπια ἑνὸς ναοῦ καὶ ἑνὸς μοναστηρίου, ἅτινα ἤγειρεν ἐνταῦθα ἡ Αὐτοκράτειρα Ἁγ. Ἑλένη καὶ μεταξὺ τοῦ ὁποίου καὶ τῆς πόλεως ῥέει ὁ μικρὸς ποταμὸς Κεδρὸν διὰ τῆς αὐτόθι κοιλάδος τοῦ Ἰωσαφάτ, καὶ ἔτι ἀνατολικώτερον τὸ μικρὸν χωρίον Βηθανία, ἔνθα δεικνύεται εἰσέτι ὁ οἶκος καὶ ὁ τάφος τοῦ Λαζάρου, ἡ οἰκία τοῦ Σίμωνος, τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας καὶ Μάρθας καὶ ἄλλα σωζόμενα μνημεῖα ἀνακαλοῦντα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὴν ἱερότητα τῶν τόπων τούτων.

Ἡ Ἱερουσαλὴμ εἶναι πρὸς τούτοις διάσημος καὶ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τίτου, αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων, κατὰ τὸ 71ον ἔτος μ. Χ, καθολικὴν αὐτῆς καταστροφήν, ὡς καὶ διὰ τὴν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν κατὰ τὸν Μεσσίωνα εἴσοδον τῶν Σταυροφόρων ἀγωνιζομένων τὸν ὑπέρτατον τῆς ἀπολυτρώσεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἀπίστων ἀγῶνα. Καὶ τῆς μὲν πρώτης ἀκριβῆς ἱστωρ ὑπῆρξε οὐν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ μέγας καὶ καλλικέλαδος τῆς Γαλλίας ποιητὴς Σατωβριάνδος ἐν τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁδοιπορικόν, συγγράμματι, τοῦ δὲ δευτέρου περίδοξος καὶ δαφνοστεφὴς ὑμνητής, ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰταλίας Τορκουάτος Τάσσος διὰ τοῦ ἀριστουργήματός αὐτοῦ ἡ Ἐλευθερωθεῖσα Ἱερουσαλήμ.

Α

ΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

(ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ)

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ὁ πατήρ της ἐκαλεῖτο Σκορδίλης, κατήγετο δὲ ἐξ ἀρχαίου οἴκου τῆς Κρήτης, ἧς μέρος εἶχεν ἐγκατασταθῆ καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐξ οἰκογενείας δὲ Ξανθοπούλου ἡ μήτηρ της.

Τὸν πατέρα της, λεπτουργὸν τὸ ἐπάγγελμα, ταχέως ἀπώλεσεν ἄγνωστον λαβόντα διεύθυνσιν, ἐντὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀποθνήσκει ἐν Σμύρνῃ, ἔνθα οἰκογενειακῶς εἶχον μετοικήσει, καὶ ἡ μήτηρ της, μείνασα οὕτω μόλις δωδεκαέτις μετὰ τριῶν μικροτέρων ἀδελφῶν της, ὅλως ὀρφανή. Ὁ θάνατος τῆς μητρός της μέγα παρήγαγεν αὐτῇ ἄλγος, διότι ἐξ ἐκείνης ἐνεπνεύσθη ἀπὸ ἁπαλῶν ὀνύχων τὰ πρῶτα εὐγενῆ αἰσθήματα, τὰ στηρίγματα τοῦ μετέπειτα βίου της· ἐκείνη δέ, πάσχουσαν τὴν Εὐαγγελίαν ἐξ ὀφθαλμικῆς νόσου, ὑφ' ἧς ἐπὶ μακρὸν ἐβασανίσθη, τὴν ἐδίδαξε τὴν ἀλφάβητον, σημειοῦσα ἐπὶ χονδροῦ στυποχάρτου διὰ μικροῦ καρφίου γράμματα καὶ λέξεις, ἃς ἡ κόρη ἀσυνειδήτως ἐξεμάνθανεν.

Ἀπὸ τῆς ἐντελοῦς ἀπορφανίσεως μέχρι τῆς εἰς τὸ θέατρον εἰσαγωγῆς της, ἤτοι ἐπὶ ἓν καὶ ἡμισυ ἔτος, ὑπέφερε τόσα, ὥστε μόνον σελίδες ἀπομνημονευμάτων—ἐὰν ποτὲ θελήσῃ νὰ γράψῃ—θὰ εἶναι δυνατὸν δεόντως νὰ περιλάβωσι. Αἱ ὀρφαναὶ κόραι ἐνεκλείσθησαν ἀμέσως τότε εἴς τι ὀρφανοτροφεῖον τῆς Σμύρνης, τῇ φροντίδι τοῦ Ζακυνθίου Κουτούβαλη. Ἀλλ' ἡ νωπὴ ἀνάμνησις τοῦ θανάτου τῆς μητρός της, ἣν μετὰ πόνου ἀνεπόλει, ὁ περιωρισμένος ἐν τῇ σχολῇ βίος ἀνέπτυξαν λύπην βαρεῖαν ἐν τῇ εὐαισθήτῳ ψυχῇ της, καταλήξασαν εἰς βαρεῖαν ἀσθένειαν. Καὶ ἤρθη μὲν κάπως ἡ ἀθυμία, ἀλλ' ὄχι ὅσον ἔδει. Καὶ ἰδοὺ πως: Τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἔκειτο ἀκριβῶς ἀπέναντι ἄλλου σχολείου, παρ' ᾧ ἐμαθήτευον κοράσια εὐπόρων οἰκογενειῶν· μεταξὺ αὐτῶν ἐγνώρισε καὶ τὴν δεκαεπταέτιδα κόρην τοῦ ἀρχαιολόγου Βίτελ, ἥτις τόσον πολὺ τὴν ἠγάπησεν, ὥστε ὅτε ἐπέστη ἡ ὥρα τῆς ἀποφοιτήσεως ἐζήτησεν ἐπιμόνως παρὰ τῆς μητρός της, γυναικὸς φιλανθρώπου, νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὴν μικρὰν Εὐαγγελίαν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ἐν τῷ πλησιοχώρῳ χωρίῳ Βουρνόβα, ἔνθα εὕρηντο αἱ ἐκτάσεις τῶν κτημάτων των. Τοῦτο ὑπῆρξε παρηγορία διὰ τὴν ὀρφανήν. Ἀφ' ἑνὸς ἡ μόνωσις τοῦ Πύργου, ἔνθα αἱ μαθήτριαι διήρχοντο τὸ θέρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑποχρέωσις ὅπως καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς προσευχῆς γονυπετῆ ὡς Δυτικὴ ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ἁρμονίου, εἶχον διπλασιάσῃ τὸ βάρος τῆς ἀθυμίας, ἥτις ὡς νεφέλη περιέκαλυπτε τὴν ὕπαρξίν της. Καὶ ἐξῆλθε τοῦ ὀρφανοτροφείου ἀπεριποίητος, μὲ τὸ πένθιμον ἐκεῖνο φόρεμα, μὲ πενθιμωτέραν τὴν ψυχήν. Ἀλλ' ἡ Μοῖρα, ἀπηνὴς πάντοτε, δὲν τὴν ἐλησμόνει. Ἡ Εὐαγγελία προωρίσθη νὰ πίνῃ κατὰ δόσεις τὸ ποτήριον τῶν πικριῶν! Καὶ ἐὰν σήμερον δὲν τὸ ἐξεκένωσεν ἀκόμη μέχρι τρυγός, θὰ εἰπῇ ὅτι καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ εἶνε ἔζοχος.—Ἡ παρὰ τῇ Βίτελ διαμονή της, γυναικὶ λίαν ἐργαζομένῃ ὑπὲρ κατισχύσεως τῶν θρησκευτικῶν τῆς πατρίδος της ἀρχῶν, παρεξηγεῖτο. Ἐνόμιζον οἱ χωρικοί, καθὼς μάλιστα ἀκμάζει ἐν Σμύρνῃ ἡ θρησκομανία, ὅτι τὴν μικρὰν Ἑλληνίδα θὰ τὴν ἔκαμνε ν' ἀλλαξοπιστήσῃ. Καὶ ἐπιμείναντες οἱ κάτοικοι κατώρθωσαν νὰ τὴν ἀποσπάσωσι τέλος τοῦ οἴκου ἐκείνου μόλις ἀνέρρωσε ἐξ ἀσθενείας καθ' ἣν καὶ αἷμα ἔπτυσεν· ἐξ εὐσπλαγχνίας τότε τὴν ἔλαβε παρ' ἑαυτῇ ἡ Ἑλένη Ῥάλλη, τοῦ πλουσίου ἐκεῖ καὶ ἀριστοκρατικοῦ οἴκου, ὡς βοηθὸν ραπτρίας οἰκιακῶν ἐργασιῶν· ἠγαπήθη δὲ τόσον πολὺ ὑπὸ τῆς Ῥάλλη ὥστε τὴν ἐθεώρει τέκνον της· κατέστη ἡ μόνη σύντροφος τῆς κόρης της. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται μορφουμένη καὶ ἐκδηλουμένη ἡ πρὸς τὸ θέατρον τάσις της. Ὁ οἰκοδεσπότης τῇ ἔλεγεν ὅτι θὰ γείνῃ ἠθοποιός, τὴν ἐπεφόρτιζε δὲ νὰ ἀπαγγέλῃ ὅ,τι ὁήποτε καὶ ἐκείνη παρίστανε.

Ἐν Σμύρνῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔδιδε παραστάσεις ὁ θίασος τοῦ κ. Ταβουλάρη σχεδὸν ἐν θριάμβῳ. Μίαν ἑσπέραν, καθ' ἣν παριστάνετο ὁ «Ναύτης Βερτράμ» ἀφῆκε τὴν κόρην του ὁ Ῥάλλης νὰ μεταβῇ εἰς τὸ θέατρον· τὴν συνώδευσεν ἡ Εὐαγγελία. Αἱ στιγμαὶ ἐκείνης τῆς ἑσπέρας ὑπῆρξαν δι' αὐτὴν ἔξαρσις πνεύματος, ψυχῆς ἀνάτασις. Ἡ ἐπιθυμία της ἐπραγματοποιεῖτο ὅτε παρηκολούθει τὰς ρωμαντικὰς σκηνὰς τοῦ δράματος, τόσῳ ἐπιτυχῶς ἐκτυλισσομένας, ὁ νοῦς της περιεπλανᾶτο εἰς τὰ σύννεφα τοῦ μέλλοντος, εἰς κόσμους ἄλλους καὶ ἀπέπτη ἔκτοτε πρὸς τὴν σκηνήν. Ὅτε ἐπέστρεψεν οἴκοι ἐπύρεσσεν· ἦτο ὁ πυρετὸς τοῦ πόθου τῆς πραγματώσεως τῶν ὀνείρων τῆς παιδικῆς της φαντασίας· ἐρωτεύθη τοὺς ἠθοποιούς, ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ. Ἦτο ὁ πρῶτος τοῦ ἔρωτός της σπινθήρ. Τὴν ἑπομένην τῆς εἰς τὸ θέατρον μεταβάσεώς της μετέβη εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ διέμενε, δυσειδής τις *ἀνδρογυναῖκα*, παρηκμακυῖα ἠθοποιός, ζῶσα διὰ τῶν *χαρτῶν*, ἐξ ὧν προέλεγε τὸ μέλλον. Ἡ μόνη ἀντιπάθεια τῆς Εὐαγγελίας—καὶ σήμερον ἀκόμη,—ἦσαν οἱ ἄσχημοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων· διὰ τοῦτο τὴν μάντιδα οὐδὲ τὴν ἐπλησίαζε κἂν ὀσάκις ἤρχετο εἰς τὸν οἶκον. Ἀλλ' ἐξ ἐνστίκτου τινος παρορμήσεως συγκατανεύει νὰ ἀκούσῃ τὸ ῥιζικό της· καὶ πληροφορεῖται αἴσιον τὸ μέλλον της ἐν τῷ θεάτρῳ, τοῦ ἔρωτός της τὴν ἐκπλήρωσιν. Ἐκ τοῦ παραθύρου τότε τῆς οἰκίας, ἐν τῇ φανταστικῇ λαμπρότητι τοῦ μέλλοντος, πηδᾷ καὶ φεύγει. Τί ἔγινεν ἐν τῇ ἐρημίᾳ,πῶς ἔζησε καὶ ἡ ἰδία ἠγνόει· ἀλλ' οἴμοι! εἶδε τὰς ἐλπίδας καταρρεούσας ἄρδην,καὶ τὰ δάκρυα τῇ ἀπέμειναν ὡς παρηγορία τῆς ψυχῆς της· ἐντρέπετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς εὐεργέτας της, ὅτε μανθάνει ὅτι τὸ θέατρον εἶχεν ἀνάγκην μιᾶς γυναικός· ὁ ἠθοποιὸς Δρακόπουλος διερχόμενος τὴν συνοικίαν ἐν ᾗ ἔμενεν ἡ Εὐαγγελία ἐζήτει ἠθοποιόν.Μετέβαινε δ'αὐτὴν πρωΐαν τινα εἰς τὸν ὀδοντοϊατρὸν ὀδονταλγοῦσα, ὅτε τὴν συναντᾷ ὁ θιασάρχης Βρόντας καὶ τῇ λέγει: Σὲ θέλω διὰ τὸ θέατρον. Ἡ ὀδονταλγία ἔπαυσε διὰ μιᾶς. Ἐνεφιλοχώρησε διάλειμμα τοῦ πόνου, μόλις ἀνελογίσθη ὅτι θ' ἀνήρχετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐφ' ἧς ἤλπισε καὶ τοῦ ἔρωτος τὴν ἀποπλήρωσιν, ἀλλ' ὃν ἐλησμόνησεν ἅμα ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ σανιδώματος ἐκείνης.—Καὶ ἀπὸ τότε μικρά, ζωηρά, ἀλλ' ἐμπεποτισμένη τὴν ψυχὴν εἰς τὰ νάματα τῆς ἠθικῆς, εἰς τὰς αὐστηρὰς ἀρχὰς τῆς χρηστότητος, ὡς ἦτο ἀκόμη λεπτοφυὴς καὶ ἄπειρος ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς.Τὸ ὄνειρόν της ἐπραγματοποιεῖτο, ὄνειρον ὄχι καὶ πολὺ εὐχάριστον, ὅτε ἤρξατο μυουμένη εἰς τὰ μυστήρια τῆς βιωτικῆς Ὀδυσσείας τῶν ἀτυχῶν ἠθοποιῶν μας. Ἀλλ' εἶχε τὴν ψυχὴν ἀτρόμητον.

Τὸ πρῶτον ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς παλαίστρας τοῦ θεάτρου ἐν Χίῳ, ὀλίγον πρὸ τῆς καταστροφῆς (1881) μετὰ τοῦ θιάσου οὗ ἐμνήσθημεν. Τὸ ἔργον εἰς ὃ διὰ πρώτην φοράν, ὡς ἀσήμαντον πρόσωπον, ἔλαβε μέρος ἦν ἡ γνωστὴ κωμῳδία «Τρεῖς γαμβροὶ καὶ μία νύμφη». Ἀλλὰ πολὺ ταχέως, δι' ἁλμάτων σχεδόν, ὡδήγησεν ἡ ἔμφυτος αὐτῇ νοημοσύνη τὸ πνεῦμα της εἰς τὴν ἐπιτυχίαν· καὶ ἤρχισεν οὕτω νὰ λαμβάνῃ ἐνεργότερον μέρος, ἐπισπωμένη τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν. Εἰς τὴν «Μοσχομάγκαν», ὡς θεία, ἔδρεψε δάφνας, καίτοι νεαρωτάτη ἀκόμη, ὑποδυομένη ὡς πρεσβῦτις Γαλλὶς πείρας πολλῶν ἐτῶν. Τὸ ἔργον ἦτο μέτριον· ἀλλ'ἡ ἠθοποιὸς ἐξύψωσε τὸν συγγραφέα. Ἐπίσης, τὸ τρίτον, εἰς τὴν «Σάρραν καὶ τὸν Κάρολον» τοῦ Γιακουμέττη ἕκαστον κίνημά της, ἕκαστος σχεδὸν λόγος της ὡς Εὐδύγης, ἀπέσπα καὶ τὰς ἐπευφημίας τοῦ κοινοῦ· ὅτε δ' ἐτελείωσεν ἡ παράστασις ὁ κόσμος ἐνθουσιώδης τὴν συνώδευσε μέχρι τῆς οἰκίας της. Ἦσαν αὗται τότε αἱ πρῶται γλυκεῖαι συγκινήσεις ἃς ἐδοκίμαζεν ἡ νεαρὰ Εὐαγγελία. Ἦσαν τὸ προανάκρουσμα εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ θριάμβου, οὗ σήμερον εἶνε ἡ περίβλεπτος ἡρωΐς.

Μετὰ τρεῖς μῆνας ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας, πρώτην φορὰν δοῦσα παράστασιν ἐν τῷ νεοδμήτῳ θεάτρῳ «Παράδεισος» μετὰ τοῦ κ. Νικηφόρου καὶ τῆς συζύγου του. Ὅλα τὰ φύλλα τότε ἔκαμον μνείαν τῆς νεαρᾶς ἠθοποιοῦ, καὶ ἰδίᾳ ἡ τότε ἀρτιφανὴς «Νέα Ἐφημερίς», πολλὰ *νέα δι' αὐτὴν* νέαν ἔτι ἀναγράψασα· τὸν χειμῶνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔφυγε μετὰ τοῦ Ἀλεξιάδου εἰς Κωνσταντινούπολιν, δώσαντος ἐκεῖ παραστάσεις, ἐπὶ διετίαν δὲ συνειργάσθη μετὰ τοῦ Ἀρνιωτάκη, πάλιν ἐν Κωνσ)πόλει. Ὑπὸ τοῦ τελευταίου ἐποδηγετήθη, ἀλλὰ πολὺ ἀσθενῶς εἰς τὰ πρῶτα βάσιμα καὶ ἀσφαλῆ βήματα, ὡς ἄλλοτε κατὰ τὰς πρώτας τοῦ σταδίου της ἡμέρας ἐδιδάχθη ὑπὸ τῆς ἠθοποιοῦ Δρακοπούλου. Ἀλλὰ καὶ αἱ δοκιμασίαι ἐν γένει ἦσαν τοιαῦται ὥστε τὰ πρῶτα,ὧν ἐμνήσθημεν,βήματα νὰ ἦνε καὶ πολὺ βαρέα ἕνεκα πολλῶν περιπετειῶν. Μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι τὴν καθ' αὐτὸ τελείαν ἀνάδειξίν της ἡ κ. Παρασκευοπούλου εἰς ἑαυτὴν καὶ μόνον εἰς ἑαυτὴν ὀφείλει.

Πολλὰς ὑποστᾶσα ἀπαγοητεύσεις ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Ἀρνιωτάκη συνεργασίας της, ἔφυγεν ἐκ τοῦ θιάσου του; παραμείνασα εἴς τινα φίλην της, ἐπ' ἐλπίδι ἐλεύσεως τῆς τότε κοινολογουμένης ἐν Κ)πόλει ἀφίξεως τοῦ Ταβουλάρη, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ θίασος εἶχεν ἑπτὰ γυναῖκας· ὅθεν ἡ πρόσληψίς της καθίστατο ἀδύνατος· παρεκάλει, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούετο καὶ μόνον διὰ τῆς ἐπιμονῆς Κεφαλλήνων τινων κατορθοῦται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸν θίασον, παρ' ᾧ ὅμως τυγχάνει ἐκ μέρους τῶν ἄλλων γυναικῶν ψυχροτάτης ὑποδοχῆς. Ὁ θίασος ἀπηρτίζετο ἐκ τῆς Βερώνη, ἥτις ἤκμαζε τότε ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐρωμένης, τῆς ἀδελφῆς της, τοῦ Τασόγλου, Πετρίδου, Λαζαρίδου, Κοτοπούλη, Καρδοβίλλη κλπ. Ἡ Εὐαγγελία ἦτο ὡς ἁπλοῦν τι συμπλήρωμα, πτωχὴ ἅμα, πτωχοτάτη, μὲ ὑποδήματα πεπαλαιωμένα, μὲ ἐσθῆτα ἡν μόνη ἐπεδιόρθου. Μάρτυς ἔκτοτε ὑπὲρ τῆς σκηνῆς! Καταδιωκομένη, ὑποβλεπομένη· καὶ ὅμως ἐνέμενε καὶ ἐπεσκίασε ὅλας ἐκείνας τὰς μικρότητας καὶ σήμερον δίδει ἀκτῖνα φωτὸς εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες οὐδὲ βλέμματος τὴν ἠξίουν! Ἐπὶ τέλους θριαμβεύει μίαν φορὰν καὶ ἡ Δικαιοσύνη!...

Κατενόησαν οἱ σύντροφοί της ὅτι ταχέως θὰ ἀνεδεικνύετο καὶ τοῦτο τοὺς κατετρόμαζεν· ἡ μόνη ὑποστήριξις ἦν εἶχεν, ἦν ἡ ἐκ τῶν κυριῶν τοῦ Σταυροδρομίου προερχομένη· ἐν τῷ θιάσῳ ἐκ 350 μεριδίων, ἐλάμβανε 6 μόνον! Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δικαιολογεῖται, διότι ὁ Ταβουλάρης δὲν εἶχεν ἀνάγκην γυναικός, ἐκ φιλανθρωπίας δίδων ὅ,τι ἔδιδεν. Ἀλλ' ἡ Εὐαγγελία ἐζήλου ἀνωτέραν θέσιν· ἐζήτει μέρος καλλίτερον ἐν ταῖς παραστάσεσι, πεποιθυῖα ὅτι θὰ ἐπετύγχανεν· ἐπὶ τέλους μίαν ἡμέραν τῇ δίδεται ἐνεργὸν κάπως μέρος εἰς τὴν «Σωσάνναν Ἴμβερτ». Ἡ τέως παρερριμένη Εὐαγγελία χαιρετᾶται ἤδη καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν συναδέλφων της εὐφροσύνως. Ἀνέρχεται τὴν πρώτην βαθμῖδα τῆς ἀναδείξεως· ἀλλ' ἡ καθ' αὐτὸ εὐδοκίμησις ἀργότερον τῇ ἐπεφυλάσσετο ὅτε καὶ νέα τοῦ βίου περίοδος τῇ προσεμειδίασε διὰ τοῦ γάμου της.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἀγώνων της αὐτῶν, δι' ὧν ἐχαράττετο τὸ μέλλον της,παρεγνωρισμένη,χάριν τῆς τέχνης καὶ μόνης, ἀπεχωρίσθη τῶν ἀδελφῶν της. Τὰς ἐπόνει, ἤθελε καὶ δι' ἐκείνας μέλλον ἔντιμον. Ἀλλ' ἡ σκηνὴ πλέον ἀπορρόφησε τὴν σκέψιν της· τὴν διεξεδίκησεν ὁλόκληρον, ὡς καὶ σήμερον τὴν διεκδικεῖ ζηλοτύπως. Καὶ ἐχρειάζετο ἀληθῶς δύναμις ἰσχυρὰ διὰ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ τέλεον τῶν μικρῶν ἀδελφῶν της· καὶ ἡ δύναμις αὕτη μόνον τὸ *θέατρον* ἠδύνατο νὰ ἦνε, ὑπὲρ οὗ τόσον πολυμόχθως εἰργάσθη, ἀλλὰ καὶ ὅπερ τόσον πολὺ ἐτίμησεν, ἀνύψωσεν.

Ἡ νεαρὰ ἠθοποιὸς ἐνυμφεύθη, θέλουσα νὰ ἔχῃ στήριγμα ἐν τῷ βίῳ, καὶ δὴ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεώς της μετὰ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ θιάσῳ νέου Νικολ. Παρασκευοπούλου, τοῦ κ. Σπ. Ταβουλάρη ἀνταλλάξαντος τοὺς στεφάνους.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ προχωρήσωμεν, ἀκολουθοῦντες αὐτὴν ἐν τῇ

καλλιτεχνικῇ δράσει της, ἀνάγκη νὰ γίνῃ μία παρέκβασις, νὰ γραφῇ ἡ χαρακτηριστικωτέρα ἴσως σελὶς τοῦ βίου της ὡς ἠθοποιοῦ. Πιθανὸν ἡ δημοσιογραφικὴ ἐλευθεριότης νὰ φανῇ ὑπερβαίνουσα ἐνίοτε τὰ ὅρια τῶν αὐστηρῶν τύπων τῆς κοινῆς λεπτότητος· ἀλλ' ἡ συγγνώμη, ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἶνε ἀνταξία τῆς πίστεως, μεθ' ἧς ἐπιτελοῦμεν ἕτερον καθῆκον γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος. Ἄλλως τε ἡ κ. Εὐαγγελία Παρασκευοπούλου ὑψώθη τόσον ἐν τῇ Τέχνῃ, ὥστε ἀνήκει πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ δημοσιογραφία ὀφείλει οὐδεμιᾶς χαρακτηριστικῆς λεπτομερείας ν' ἀμελήσῃ.

Ἦσαν αἱ ἀρχαὶ τοῦ 1883, ἡμέρα Κυριακή, ὅτε ἐτελεῖτο ὁ γάμος της, ὅστις, καὶ αὐτὸς ἀκόμη, δὲν ἦτο κοινός. Ἐὰν ἡ ἰδία κατώρθωσε νὰ φορέσῃ, χάριν εἰς τὴν ἐπίμονον ἀπαιτησίν της, λευκὴν ἐσθῆτα κατὰ τὴν ὥραν τῆς στέψεως, ὡς ἤρμοζεν εἰς τὴν ἁγνότητά της, αἱ συναγωνίστριαί της ἐπεβλήθησαν καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὅρων τῶν κοινοτέρων ἐθίμων. Ὅλοι βεβαίως γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰς γαμηλίους ἑορτὰς τὸ λευκὸν χρῶμα κυριαρχεῖ εἰς τὰς γυναικείας ἀμφιέσεις. Καὶ ὅμως! ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις τινὲς προκειμένου περὶ . . . Ἑλληνίδων ἠθοποιῶν. Αἱ δύο τρεῖς αἱ παρασταθεῖσαι εἰς τὸν γάμον ἔφερον εἰς ἔνδειξιν χαρᾶς μελαίνας ἐσθῆτας . . . Ἀ, εἶνε χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν Εὐαγγελίαν Παρασκευοπούλου, ὅτι πάντοτε τὸ ἔκτακτον ὑπῆρξεν ὁ παράγων τῆς δράσεώς της.

Ἀλλὰ τὸ ποιητικώτατον, ὅπερ ἦτο ἀδύνατον καὶ φαντασία ἔτι νὰ συλλάβῃ, εἶνε ὅτι ἐνυμφεύθη, σχεδὸν εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἥτις ὅμως πονηρὰ καὶ ζηλότυπος, ἠννόησεν ὅτι θὰ ἐζημιοῦτο καὶ τὴν ἀπέκτησε ταχέως, ὡς ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς γάμου της μετ' ἀνδρός, ὅστις ἦτο ὁμολογουμένως καλὸς κωμικὸς ἠθοποιὸς καὶ τόσον καλός, ὥστε νὰ μὴ ἐννοήσῃ οὐδ' αὐτὴν τὴν σοβαρότητα τοῦ γάμου!

«Τὴν ἡμέραν τῶν γάμων της ἡ Εὐαγγελία Παρασκευοπούλου ἐδίδαξεν ἀπὸ σκηνῆς.» Ἰδού, καθ' ἡμᾶς, ὁ πολυτιμότερος τίτλος διὰ τὴν εὐγενῆ καλλιτέχνιδα, τὸ ὡραιότατον ἐπεισόδιον τοῦ βίου της. Ὅλα τὰ ὄνειρά της ἐπὶ τῆς σκηνῆς συνετελοῦντο. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως. Δι' ἐκείνην, ἡ σκηνὴ τὰ πάντα ἐνεψύχου. Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου, τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσπέρας, ἔδωσε παράστασιν μετὰ τοῦ θιάσου εἰς *Βλάγκα*, πολίχνην τῆς Κων]πόλεως, διδάξασα *δρᾶμα*. Οἷος κακὸς οἰωνός! Πρωτηγωνίστησεν εἰς τοὺς «Χαρτοπαίκτας», φέρουσα καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς αὐτὴν ἐκείνην τὴν δάνειον στολήν, ἥτις πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ὡρῶν τὴν εἶχε περιβάλλῃ ὡς νύμφην! Παρέστησεν ὡς ἠθοποιὸς αὐτή, ὡς ὑποβολεὺς ὁ σύζυγός της. Ἀλλ' ὅσῳ ἐκ τῶν ἐχόντων ὑποχρέωσιν νὰ τὴν ὑποστηρίζωσιν οὐδὲν ἀπήλαυσε, τόσῳ τὸ κοινόν, ὅπερ τὴν ὑπεραγάπα ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσέβετο, ἐξεδήλωσε παντοίως τὴν χαράν του. Μόλις ἔμαθεν ὅτι ἤρχετο, νύμφη ἀκόμη, νὰ παραστήσῃ, ἐξῆλθε σύσσωμον τὸ σωματεῖον εἰς προϋπάντησίν της. Οἵας ἀληθῶς ἐξόχους συγκινήσεις ἀπεκόμισε τὰς ὥρας ἐκείνας, νέας ζωῆς καλλιτεχνικῆς, ἃς ἡ πεζότης τῆς συζυγικῆς εἵμαρτο νὰ ἐπιρρώσῃ μετέπειτα διὰ τῆς πικρίας.

(Ἕπεται τὸ τέλος) Δ. Ι. Καλ.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Τελεία ἐνσάρκωσις ὡραίων παραστάσεων, ἔκφρασις θείας τῆς μαγευτικῆς φύσεως, εἰκόνες γόησσαι ἐλευθέρου ψυχῆς, μεγαλεῖον εὐγενοῦς καρδίας, καὶ τῆς ἠθικῆς εὐτυχίας ἡ συναίσθησις δὲν ἦτο καὶ ἡ μόνη πηγὴ τῶν θείων ἐμπνεύσεων τῆς ἑλληνικῆς δραματουργίας. Συνείδησις μὲ τὸ βάρος τῆς ὀδύνης ἢ μὲ τῆς ἀναπαύσεως τὴν ἠρεμίαν, δύναμις τῆς δικαιοσύνης μὲ τὸ ὑπερήφανον τῶν νόμων της, ἡ ἱκανοποίησις τοῦ προσβεβλημένου ἠθικοῦ κόσμου, ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἀρετῆς πρὸ τῆς τύχης, καὶ τῆς εἱμαρμένης ἡ ἀπόφασις παρίστανται πρὸ τῆς ζωῆς τοῦ θνητοῦ μεταδίδουσαι διὰ τοσούτων εἰκόνων τὸ αἴσθημα τῆς συμπαθείας καὶ τοῦ φόβου, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ μίσους.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγῳδίᾳ παρίσταταί τις πρὸ ἡμιθέων καὶ ἡρώων μὲ θνητὴν περιβολήν, καὶ βλέπει μετὰ θαυμασμοῦ νικητὴν τὸν γίγαντα τοῦ ἠθικοῦ σάλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡμιθανῆ ἥρωα ὑποκείμενον εἰς ἐξολόθρευσιν. Ἐκεῖ παρίσταται τὸ ἀθάνατον πνεῦμα μετὰ τῶν ἐξευγενισμένων δυνάμεων χρωματίζον τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν ἠθικῆς τινος τάξεως, καὶ δίδον τοὺς ἀπολύτους τῆς ἀρετῆς νόμους διὰ τὸν ὑπέρτατον τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν, ἅμα δὲ διὰ τῆς ἀποθεώσεως τῆς λύπης διδάσκον τὴν ἀξιοπρεπῆ τοῦ ἀνθρώπου στάσιν ἀπέναντι τῆς ἀναποφεύκτου μοίρας, τῆς κεκρυμμένης ταύτης διοικήσεως τῶν ἀνθρωπίνων. Τὸ εὐγενὲς καὶ πρᾶον τοῦ Ἕλληνος χάρισμα προβαίνει ὡς εὐάρεστος τῆς φαντασίας τέρψις ἔχουσα σφραγῖδα ἠρέμου εὐδαιμονίας. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ τραγῳδίᾳ παρατηρεῖται ἡ χαρίεσσα ἐκείνη περιβολή, ἡ φυσικὴ καὶ τελεία καλλονή, ἡ ὡραία καὶ κομψὴ παράστασις τοῦ καθαροῦ κόσμου, ἡ ἐμψύχωσις τῶν παραστάσεων τοῦ καλοῦ, ἡ διάταξις τῶν χρωματισμῶν τοῦ χαρακτῆρος τῶν παθῶν, καὶ ἡ ἁγνὴ ἔκφρασις τῆς ἀθωότητος. Ἐρασμία γοητεία διὰ τῆς ζωηρότητος σφραγίζει τῆς γλυκύτητος τὸν χαρακτῆρα, καὶ ἡ χάρις εἰς τὴν ἀνεωγμένην ψυχὴν ἐμπνέει τοῦ ὡραίου τὸ αἴσθημα. Διὰ πλάσεως ὁλοκλήρου, τῆς σκηνῆς ὁ φιλόσοφος ἐκτίθησι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τὸν γνώμονα ἀρόμενος ἐκ τῆς ἀρετῆς τὰς γενικὰς ἀρχάς· ὁ ποιητὴς τότε εἶναι ὁ μόνος κύριος τῆς ψυχῆς, εἶναι ἐξ ἀντικειμένου δημιουργὸς ὁλοκλήρου βιωτικῆς διαθήκης, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν διδάσκει δὲν ἀφίνει ἀπαρατήρητον τοῦ συγχρόνου ὀργανισμοῦ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἀμέσως σπεύδει νὰ μιμηθῇ πᾶν ὅ,τι ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις πράξεσιν ἐνυπάρχει μέγα, σπουδαῖον, σοβαρὸν, καὶ εὐγενές. Ἑπομένως ὁ λαὸς διὰ τῆς ἕξεως τῶν συμπαθειῶν τοῦ ἐλέους καὶ τοῦ φόβου ἅπερ θησαυρίζει ἐκ τῆς πλάσεως τοῦ ποιητοῦ διατίθεται εἰς τὴν τῶν δυστυχιῶν ἀνοχὴν ἐν τῷ βίῳ καὶ διὰ στωϊκῆς τινος οὐδετερότητες κατορθοῖ τῶν «*παθῶν τὴν διόρθωσιν*» ὡς ἀποκαλεῖ τὴν τραγῳδίαν ὁ μέγας Σταγειρίτης.

Μεγαλοπρεπῆς ἐκεῖ παρίσταται τῆς δικαιοσύνης ἡ αἰωνία τάξις, καὶ ὁ ὑπέρτατος τοῦ ἠθικοῦ κόσμου κυβερνήτης τιμωρεῖ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὰς ἐψευσμένας φανερώνει ἐλπίδας, τὴν προδεδομένην πίστιν, καὶ τὴν ἀποκαλυπτομένην ἀπάτην· καὶ ἐν τοιαύτῃ εἰκόνι ὁ λαὸς βλέπει ζωηρὰν τὴν ἀνθρωπίνην ταλαιπωρίαν συντριβομένην ἐπὶ τῶν κρημνῶν τοῦ πεπρωμένου, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τὴν ἀθάνατον καὶ θείαν μακαριότητα ἐμφαίνει.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγῳδίᾳ βασιλεύει θεῖος χαρακτὴρ μετὰ ἐνθέρμου θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ καὶ μετὰ ἠρεμίας καὶ εὐλαβοῦς προσοχῆς· ὁ χιμαιρικὸς ἔρως, ἡ φαυλότης τοῦ ἤθους, δυναστεία τυραννική καὶ ἀγενής, κακουργία καὶ συμφορὰ μόνιμοι, εἰσὶν ἀπόβλητοι· ἐκεῖ δὲν παρατηρεῖ τις παρατάξεις ἱππέων καὶ μονομάχων, οὐδὲ τῶν κολάκων πλημμυρούντων τὴν σκηνὴν ψευδῶν δακρύων, οὐδὲ ἐρώτων ψυχραινόντων διὰ τῶν στεναγμῶν τὸν ἀέρα, οὐδὲ τῶν τεράτων τῆς κοινωνίας διὰ τοῦ θορύβου τῶν ἁλύσεων ζητούντων ἔλεος, οὐδὲ τῆς ἀγχόνης τὸν μνηστῆρα νὰ ἐπαναβλέπῃ τις κατόπιν νυμφίον ἡγεμονίδος, ἅμα δὲ ν' ἀκούῃ τις τῶν στομφασμῶν τῆς ἀλαζονείας καὶ τῶν μυθιστορικῶν παιδικῶν ἡρώων τὴν στωμυλίαν. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγῳδίᾳ ἀπεντᾷ τις ἀδυναμίαν, σφάλμα, καὶ ἔγκλημα ἔτι, ἀλλ' ἐν τῇ ἰδανικῇ παραστάσει τῆς ἀρετῆς ὑπάρχει τὸ σύνολον δι' οὗ ἐπὶ τῆς σκηνῆς διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων παράγεται ὑψηλότερόν τι τῆς πραγματικότητος. Ἀξία καὶ μεγαλειότης συνδέουσι τὸ ἰδανικὸν μετὰ τοῦ εἰς τὴν γῆν προσκεκολλημένου πραγματικοῦ· τὸ δὲ ἔγκλημα καθοσιοῦται διὰ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας μετάσχηματιζόμενον εἰς ὕψιστον παραδειγματικὸν τύπον τιμωρίας καὶ ἀποτροπῆς. Καὶ οὕτω ἡ ἰδέα τοῦ ἐγκλήματος, ἡ τόσῳ ἄσχετος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ παλαιοῦ Ἕλληνος, ἐθραύετο ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ ἀγαθοῦ, ὁπότε καὶ ὁ χορὸς ὁ ἰδανικὸς οὗτος θεατὴς ἐμετρίαζε τὴν ζωηρὰν ἐντύπωσιν τῆς μετανοίας, καὶ προσφέρων τὸ ἀπαύγασμα τῶν ἰδίων κρίσεων ἐβύθιζεν εἰς τὴν γαλήνιον τῆς εὐτυχίας χώραν τὸ ὄμμα τῆς διανοίας τοῦ ἀληθοῦς θεατοῦ.

* *
*

Ἐπὶ τῆς θείας νήσου ἠκούοντο εἰσέτι τῆς ἐλευθερίας οἱ ὕμνοι μέγα δὲ τρόπαιον ἐστήθη εἰς τιμὴν τῆς ἐνδόξου νίκης. Τῶν Σαλαμινομάχων ἐφαίνοντο αἱ ἐστεμμέναι μορφαὶ μὲ θείαν λαμπρότητα, παιάνες ἠκούοντο πανταχόθεν, τοῦ Ἄρεως τὰ ὑπερήφανα σαλπίσματα ἐπλήρουν τῆς ἐλευθερίας τὸν ἀέρα, ἐνῷ τὰ κύματα τῆς Σαλαμῖνος ἀποβιβάζοντα εἰς τὰς ὄχθας τὰ συντρίμματα τοῦ Περσικοῦ κολοσσοῦ, ἐμίγνυον τὴν βοὴν των μὲ τὴν ἰαχὴν τῶν ναυμάχων τοῦ κλεϊσθέντος στενοῦ....Ἐτελεῖτο πανήγυρις ἡρώων, ἀλλὰ καὶ θεῶν. Εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ποσειδῶνος κατεβυθίσθη ὁ ἄπειρος τῶν ἀνδραπόδων τοῦ Ζωροάστρου συρφετός, οἱ μαχηταὶ τοῦ Ἄρεως ἔψαλλον θύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν του, τῆς δὲ πολιούχου θεᾶς ὁ νικητὴς οὗτος λαὸς ἦγε πάνδημον ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τῆς θείας παρθένου.

Ἡ δάφνη τοῦ ὡραίου Δελφικοῦ θεοῦ ἐκάλυπτε τὰ ὑπερήφανα τῶν ἀγωνιστῶν μέτωπα, τοῦ Διονύσου δὲ ὁ κισσὸς περιέβαλλε τῶν ὑμνῳδῶν τὰς ἡδυμόλπους λύρας· ὁ Ἥφαιστος ἐφλόγιζε τὰς καρδίας, ὁ Ἑρμῆς ἐκόμιζε τῶν θριάμβων τὰ ἀγγέλματα εἰς τοῦ Πλούτωνος τὰ βασίλεια, ἀπὸ δὲ τῆς Ψυτταλείας ἠκούετο ὁ γλυκὺς αὐλὸς τοῦ φιλοχόρου Πανός.

Αἱ Ἀθῆναι ἦσαν εὐτυχεῖς· οἱ μαχηταὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, οἱ π α ῖ δ ε ς Ἑ λ λ ή ν ω ν ἔψαλλον τὰ ἐπινίκια τοῦ ὑ π ὲ ρ π ά ν τ ω ν ἀ γ ῶ ν ο ς....

Τοῦ ἄστεος ἡ εὐγενὴς καὶ ἔνθους νεότης, κατὰ τὸ ὡραῖον ἔθος, περὶ τοῦ τροπαίου ἢ τὸν παιᾶνα ὀρχουμένη, τὸν χορὸν δὲ ὡδήγει δεκαεξαέτης νεανίσκος πάγκαλος τὴν μορφὴν, ἀποτύπωμα τέλειον τῆς Ἀττικῆς καλλονῆς. Τὸ μαγευτικὸν τῆς νεότητος ἄνθος τοῦτο ἤνωνεν ἐκεῖ τὴν λαμπροτέραν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν μετὰ τῆς ἐνδοξοτέρας τῆς πατρίδος του ἐποχῆς.

Ἡ νεότης ἐχόρευε περὶ τοῦ τροπαίου τῶν θριάμβων της, ὁ ὡραῖος δὲ μουσοπόλος, ὁ Σοφοκλῆς, προηγεῖτο εἰς τὴν χαρωπὴν καὶ ὡραίαν ταύτην σκηνήν.

* *
*

«*Μάκαρ Σοφοκλέης, ὃς πολὺν χρόνον βιοὺς*
«*ἀπέθανεν, εὐδαίμων ἀνὴρ καὶ δεξιὸς*
«*πολλὰς ποιήσας καὶ καλὰς τραγῳδίας*
«*καλῶς δ' ἐτελεύτησ' οὐδὲν ὑπομείνας κακόν.*»
(Φρύνιχος)

Ἡ πρόνοια ἐκόσμησε τοῦ Σοφίλου τὸν υἱὸν μετὰ πάντων τῶν οὐρανίων χαρισμάτων, προσθεῖσα καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενείας. Πολίτης πλούσιος καὶ ἐλεύθερος ἐπροικίσθη μετ' ἐξαισίου φυσικοῦ

καὶ ψυχικοῦ κάλλους, τὴν διπλῆν δὲ ταύτην ἰσχὺν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας μέχρι τοῦ τελευταίου τοῦ βίου του σταδίου ἀνέπτυξεν. Ἡ γυμναστική, ἡ μουσικὴ καὶ αἱ λοιπαὶ ὡραῖαι τέχναι μετὰ τῆς ἐλευθερίου παιδεύσεως τῆς ἁρμοζούσης εἰς Ἀθηναῖον ἐκαλλιέργησαν πρεπόντως τὰς αἰσίας αὐτοῦ διαθέσεις. Τὴν νεότητά του κοσμεῖ ὁ αἴσιος σύνδεσμος ἐκείνος τῶν ἐλπιδοφόρων ἀπαρχῶν τοῦ μεγάλου σταδίου εἰς ὃ ἀφιερώθη. Οἱ ἐξιολογώτεροι τοῦ γήρατος καρποί, τῆς μεγαλονοίας αἱ ὑψηλαὶ ἀπολαύσεις, ἡ λαμπρὰ μεταξὺ τῶν ξένων φήμη, ἡ ἠρεμία τῆς ψυχῆς, ἡ διανοητικὴ γαληναία ἀνάπτυξις, ὁ θεῖος ἔρως, ὁ σεβασμὸς τῶν συμπολιτῶν του, ἡ σταθερὰ τῆς θεότητος προστασία, καὶ σὺν τούτοις μεγαλοφυΐα πνεύματος, τελεία μόρφωσις τοῦ ἤθους, καὶ τῆς καρδίας ἡ εὐγένεια εἰσὶν αἱ χαρακτηρίζουσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ σοφοῦ ποιητοῦ εἰκόνες.

Ἦτο μέγας, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἠγάπων τὸν πιστόν των θεράποντα καὶ ἐπεθύμουν, εἰ δυνατόν, ἀθάνατον ἐπὶ τῆς γῆς ν' ἀποκαταστήσωσι παρατείνοντες τὴν πολύτιμόν του ζωὴν μὴ δυνηθέντες ὅμως ν' ἀπαλλάξωσι τοῦ κοινοῦ πεπρωμένου τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ κατέστησαν ἀνεξίτηλον καὶ ἀθάνατον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τὴν δόξαν.

Εὐσεβὴς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ πιστὸς πρὸς τὸ καθῆκον, ἐγένετο καὶ ἀρχηγὸς μέρος στρατοῦ ἐπὶ Περικλέους καὶ πολεμιστὴς καὶ ἱερεύς. Πλὴν, τῆς Μούσης αἱ δάφναι ἦσαν θαλερώτεραι εἰκοσάκις στέψασαι αὐτὸν λαβόντα πρῶτον βραβεῖον, καὶ ἀπειράκις τὸ δεύτερον, καὶ ἐνενηκοντούτην ἔτι συγγράφοντα τὰ ἐξοχώτερα δράματά του.

Ὁ βίος του συνδεθεὶς μὲ τὴν στενὴν φιλίαν τῶν διασήμων τῆς ἐποχῆς του ἀνδρῶν εἶναι πρότυπον καλλιτέχνου φιλοσόφου. Τὰ λαμπρότερα εἰδύλλια εἰς τοὺς θείους τοῦ Κολωνοῦ κήπους, αἱ ῥωμαντικότεραι ἀπολαύσεις εὐαισθήτου καρδίας εἰς τῆς πατρίδος του ταύτης τοὺς δαφνῶνας, ἡ ἐξιδανικευομένη συμπάθεια τῆς μεγάλης Ἰωνίδος φιλοσόφου, τῶν αὐλητρίδων ἡ ἡδυπαθὴς κιθάρα, τῆς λιγείας ἀηδόνος ὁ κέλαδος, ἐν μέσῳ τῶν φίλων, καθίστατο τελετή τις ποιητικῆς θρησκείας ἧς οἱ ὀπαδοὶ εἰσὶν εὐτυχεῖς πρὸ τῆς θεότητος ταύτης.

Ὁ Σοφοκλῆς οὐ μόνον ἐποίει τραγῳδίας ἀλλὰ καὶ ἐμελοποίει ταύτας. Καίτοι δὲ ἡ παλαιὰ συνήθεια ἠνάγκαζε καὶ αὐτοὺς τοὺς ποιητὰς νὰ διδάσκωσι τὰ δράματά των, διὰ τὸν Σοφοκλέα κατηρτήθη διότι μόνον τὸν Θάμυριν ὑποκριθεὶς ποτε ἔψαλλε συνοδευόμενος ὑπὸ κιθάρας. Ὁ Αἰσχύλος ἐσκιαγράφησε μέγα σχέδιον, ἐξήγαγε τὴν τραγῳδίαν ἐκ τῆς πρώτης τραχύτητος, δώσας αὐτῇ μεγαλοπρεπῆ μορφήν, ὁ δὲ Σοφοκλῆς ἀπαρτίσας τὸ σχέδιον ἐκείνου τὸ ἐτελειοποίησεν. Ἐντελεστάτη ἡ τέχνη ἀναφαίνεται εἰς τὰ ἔργα του· ἡ τελειοποίησις τῶν ῥυθμῶν, τὸ ὡραῖον λεκτικόν, ἀνεπτυγμένος μύθος, συμβεβηκότα πλούσια καὶ ἀφθονώτερα, σταθερὸς τοῦ χρόνου τρόπος, διάταξις τῶν νόμων τοῦ χοροῦ, καὶ ἐν γένει ἡ κομψότης καὶ τὸ χαρίεν τοῦ συνόλου εἰσὶν τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ. Τὴν μεγαλόνοιαν τοῦ Αἰσχύλου ὑπερέχει ἡ ἐσωτερικὴ τελειότης τοῦ Σοφοκλέους. Ὁ εἰς ἀναβαίνει εἰς τοὺς Τιτᾶνας καὶ παρίστησιν εἰκόνας ἐπιβλητικοῦ μεγαλείου, ὁλόκληρον γενεὰν γιγάντων καὶ ἡμιθέων, ὁλόκληρον σύμπαν, ὁ δ' ἕτερος φοβεῖται τὴν ἐμφάνισιν τῶν θεῶν πρὸ τῆς μοίρας τοῦ θνητοῦ.

Εὐτυχὴς τῆς ψυχῆς ἁρμονία ὡδήγει πῶς νὰ μεταχειρίζηται τὰς νομίμους δυνάμεις ἐντὸς τῶν διατεταγμένων ὁρίων. Θεία ἔμπνευσις ἔφερε πρὸς τὸ ὡραῖον ἁπάσας τὰς κλίσεις του καὶ διαυγὴς διάνοια ἐδόηθει εἰς τὴν ἀκριβῆ τῆς τέχνης κατανόησιν. Ἐν γένει ἐζήτει νὰ μορφώσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐγκλείσῃ ταύτην εἰς ὡραιοτέραν καὶ εὐγενεστέραν σφαῖραν. Προτίθεται μέγά τι σχέδιον ἰδανικὸν ἐμπεριλεῖον τὸν κόσμον τῆς τελειότητος. Ὁ προορισμὸς δὲ τῶν ἔργων του εἶναι ὑψηλός, διότι ἐν αὐτοῖς ἐγκατέσπειρεν ὁλόκληρον γενεὰν ἐκλεκτῆς καλλονῆς ἐν μέσῳ εἰκόνων τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, καὶ οὕτω διέθεσε τὸν θεατήν, ὥστε οὗτος καταλαμβανόμενος ὑπὸ τοῦ θελγήτρου τούτου νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ εἰσῆλθε τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν τεχνῶν πλῆρες τὸ αἴσθημα.

Ἡ τύχη εὐνοϊκὴ διὰ τοὺς εὐτυχεῖς ἀπογόνους διεφύλαξε πλειάδα τῶν ἀριστουργημάτων του, δι' ἃ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ ὁ θαυμασμὸς ἐκπλήττεται πρὸ τῆς δραματικῆς τῶν κατασκευῆς, τῆς ἀληθείας ἐν γένει τῶν χαρακτήρων, τῆς ἰσχύος τῶν παθῶν καὶ τῆς βραβεύσεως τῆς ἀρετῆς. Ἐν τῷ *Οἰδίποδι Τυράννῳ* σειρὰ ἀναποφεύκτων συμφορῶν ἄγει εἰς τρομερὰν κατάστροφήν· ἐν τῷ *Φιλοκτήτῃ* ἀναπτύσσεται ἡ ἀπαράμιλλος ἐκείνη τῶν ἡρώων φιλονεικία· ἐν τῷ *Αἴαντι* βλέπει τις τὸ αἴσθημα τῆς προσβεβλημένης τιμῆς μετὰ τῆς τρομερωτέρας αὐτοῦ ὀξύτητος· ἐν τῇ *Ἠλέκτρᾳ* ἀναφαίνεται ἡ παθητικὴ τῆς πλοκῆς ἐνάργεια, ἐν τῷ *Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ* τὸ θεῖον φίλτρον ἐν τῇ ὅλῃ τῇ τῆς συνθέσεως ἁρμονίᾳ, ἐν δὲ τῇ *Ἀντιγόνῃ* παρίσταται μαγευτικὴ εἰκὼν τοῦ καθήκοντος συνηνωμένη μὲ τὴν καθαρωτάτην ἔκφρασιν τῆς γυναικείας ἀφοσιώσεως· ἐξιδανικευομένη ἀγάπη καὶ στοργὴ εὐγενεστάτης συμπαθείας ἀποκαλύπτεται πρὸ τῶν πενθίμων στιγμῶν· ἡ ἰσχυρὰ φωνὴ τῆς ἀρετῆς μεταδίδει τὸ θάρρος εἰς τὴν μεγάλην τῆς ἡρωΐδος ψυχὴν καὶ ἀκολουθεῖ ζῶσα ἡ ὡραία τοῦ Κολωνοῦ παρθένος, ἡ μεγαλόφρων βασιλόπαις, τὸν προσφιλῆ νεκρόν, ἐνῷ ἐν τῷ μοιραίῳ τάφῳ της συνθάπτεται καὶ τοῦ ἀπωφανιζομένου ἐραστοῦ ἡ καρδία (*). Ἡ εὐμένεια τῆς τύχης παρεχώρησεν ἡμῖν οὐ σμικρὸν θησαυρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, ἀλλὰ καὶ ἂν μόνον ἡ «*Ἀντιγόνη*» ἐδωρεῖτο, ἡ ἀθανασία τῆς ἑλληνικῆς δραματουργίας θὰ περιεβάλλετο μετὰ τῆς αὐτῆς δόξης.

Ἐν δὲ τῷ πλαστικῷ τοῦ *Οἰδίποδος* μύθῳ παρατηρεῖται ὁ συνδυασμὸς ἀπροσδοκήτων συμβεβηκότων συμβολικῶς ἐμφαινόντων τῶν ἀνθρωπίνων τὴν μοῖραν. Ὁ Οἰδίπους μαντεύσας αἴνιγμα ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αὐτὸς ἄτυχης οὗ τὸ πεπρωμένον διαμένει αἴνιγμα ἀποκαλυπτόμενον περὶ τὸ τέλος μὲ τρομερὸν καὶ πένθιμον τρόπον.

Ὁλόκληρος βίος θύματος τῆς εἱμαρμένης, ὁλόκληρον σύμπλεγμα ἀνθρωπίνων ἀτυχιῶν.

* *
*

Αἱ ἐπευφημίαι ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος ἐνεθάρρυνον τὸν μέγαν τραγικὸν εἰς τὸ περίδοξον στάδιον, ἡ δὲ προσφιλὴς πατρὶς ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς τὴν θερμήν της ἀγκάλην μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀποφαρνισθῇ τοιούτου τέκνου. Ἡ κοινωνία σύμπασα τοῦ εὐγενοῦς ἄστεος περιέβαλλε τὸν ἐστεμμένον ποιητήν της μὲ ὅλην τὴν αἴγλην τῆς

(*) Ἴδε ἀριθμ. 17 ἔτ. Β'.

λατρείας. Οἱ δὲ δροσεροὶ καὶ βαλσαμώδεις τῆς δραματικῆς μεγαλουργίας ἀνθῶνες ἔδειον τὸ ἡδὺ μῦρον εἰς τὴν *«ἀττικὴν μέλισσαν»*, ὅπως ἀρωματίσῃ τὴν ἡδονὴν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, μεταδίδουσα τὸ κάλλος καὶ τὴν χάριν, τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἁρμονίαν, τὰς ἰδέας καὶ τὰ συγαισθήματα, ἅτινα τῇ ἐχορήγει τῆς Ἀττικῆς ὁ φωτοβόλος καὶ θελκτικὸς ὁρίζων.....

Πλὴν τὸ μεγαλεῖον τῶν χρυσῶν αἰώνων εἶνε νεκρὸς κόσμος δι' ἡμᾶς, ἐν τοῖς πολιτίμοις δὲ τῆς ἀρχαίας εὐκλείας ἐρειπίοις ἀνακαλύπτομεν ἐπὶ τοῦ μοιραίου μαρμάρου τῆς ἀθανασίας τὴν ῥήτραν: *«Ἐσβέσθης, γηραιὲ Σοφόκλεις, ἄνθος ἀοιδῶν»*.

Η.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΦΕΝΣΩΝ

ΠΑΤΗΡ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

(Συνέχεια).

Οὕτως ὁ ἀτμοκίνητος σιδηρόδρομος ἐνεφανίσθη ἐν πλήρεζωῇ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν παραδόξων πολεμίων του, ἡ δὲ κατὰ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου 1830, γενομένη ἔναρξις τοῦ ἀπὸ Λιβερπούλης εἰς Μάντσεστερ σιδηροδρόμου, ὑπῆρξεν ἐποχὴ μεγάλης μεταβολῆς εἰς τὰς περὶ τῆς ἀτμομηχανῆς ἐπικρατούσας τότε ἰδέας.

Ὀλίγα ἔτη ἀκόμη πρὸ τῆς τελευτῆς του, ὁ Στέφενσων, ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του βοηθούμενος ἐνησχολήθη πρὸς τελειοποίησιν τοῦ σιδηροδρομικοῦ συστήματος. Ἡ μεταξὺ Λονδίνου καὶ Βερμιγχάμης γραμμὴ ἐμελετήθη ὑπ' ἀμφοτέρων. Αἱ μηχανικαὶ δυσχέρειαι τῆς ἐπιχειρίσεως ταύτης ἦσαν ἄπειροι, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἡ κατασκευὴ τῆς σήραγγος τοῦ Kilsly, ἥτις εἶναι ἐν τῶν ἀξιοσημειώτων καὶ σπουδαίων ἔργων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν σιδηροδρόμων. Ἡ ἀντίδρασις τῶν γαιοκτηματιῶν ὡς καὶ ἡ ἀδιάλειπτος ἀπώσις τῆς ἄμμου καὶ τὰ πλυμμηροῦντα ὕδατα ἠνάγκασαν τὸν ἐργολάβον νὰ διακόψῃ τὸ ἔργον. Ἐν τούτοις ὁ Στέφενσων οὐδόλως ἐδίστασεν, οὐδ' ὑπεχώρησεν. Ἡ σήραγξ κατεσκευάσθη· ὑπελογίσθη δ' ὅτι τὸ ἐξ αὐτῆς δι' ἀντλιῶν ἀφαιρεθὲν ὕδωρ, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν ἦτο ἴσον πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ Ταμέσεως ἐν πλυμμήρᾳ εὑρισκομένου, ἀπὸ Λονδίνου μέχρι τοῦ Βούλβιτς.

Ἐν ἔτει 1832, ἑτέρα γραμμὴ ἡ τῆς Midland ἀπεφασίσθη, καὶ ἤρξατο κατασκευαζομένη ὑπὸ τοῦ Στεφενσῶνος ἐν ἔτει 1837. Εἶχε μῆκος ἑβδομήκοντα δύο μιλίων καὶ ἡμίσεως, κατεσκευάσθησαν δὲ 200 γέφυραι καὶ 7 σήραγγες.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Στέφενσων ἐπεσκέφθη τὴν Εὐρώπην, καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων Λεοπόλδου ἐχάραξε τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐγχωρίων μηχανικῶν τὰς δημοσίας σιδηροδρομικὰς γραμμὰς τοῦ βασιλείου. Ὁ βασιλεὺς ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ ἱππότου τοῦ τάγματος τοῦ Λεοπόλδου.

Αἱ ἐκ τῶν σιδηροδρόμων ὠφέλειαι ἤρξαντο ἤδη ἀναγνωριζόμεναι, οὐ μόνον παρὰ τῶν ἐγχωρίων γαιοκτημόνων καὶ γεωργῶν, οἵτινες ὑπῆρξαν πολέμιοι αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πασῶν τῶν πόλεων, αἵτινες ἄλλοτε εἶχον ἐξαναγκάσει αὐτοὺς νὰ διέλθωσι πέραν τῶν ὁρίων των. Ἐν τούτοις ὁ δοὺξ Οὐέλγικτων, ὁ νικητὴς τοῦ Βατερλώ, ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν ἀπεφάσιζε νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ ἐπὶ σιδηροδρόμου· ἀλλὰ τέλος ὑπεχώρησεν εἰς τὴν γενικὴν πρόοδον τῆς ἐποχῆς καὶ ἐπεχείρησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξείδιον ἐν ἔτει 1843 ἐπὶ ἑκτάκτου ἁμαξοστοιχίας τοῦ Βορειοδυτικοῦ σιδηροδρόμου ὡς ἀκόλουθος τῆς βασιλίσσης. Ὁ πρίγκηψ Κονσόρτ, ἐξ ἀρχῆς μετὰ θάρρους ἐπέβαινεν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἡ βασίλισσα, τὸ πρῶτον αὐτῆς ταξείδιον ἔκαμε κατὰ τὸ ἔτος 1842. Εἰς τῶν μᾶλλον ἐκκεντρικῶν πολεμίων τῶν σιδηροδρόμων ἦτο καὶ ὁ στρατηγὸς Σιθτχόρπ, ὁ ἐκ Λίνκολν βουλευτής, ὅστις κατέκρινεν αὐτοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κοινοβουλίου. Συνείθιζε νὰ μεταβαίνῃ δι' ἁμάξης ἀπὸ τῆς πατρίδος του εἰς Λονδῖνον· ἐν τέλει ὅμως κατεπείσθη νὰ μεταβαίνῃ σιδηροδρομικῶς.

Τὰς τελευταίας ἡμέρας του ὁ διάσημος μηχανικὸς διῆλθεν ἐν τετιμημένῃ καὶ εὐχαρίστῳ ἀναπαύσει. Ἐν τῷ ἀποχωρητηρίῳ του, τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἠσχολεῖτο ἐπιβλέπων τὴν καλλιέργειαν τοῦ μεγάλου κήπου του. Ἐνταῦθα κατώρθωσε νὰ παραγάγῃ τοὺς πρώτους εὐθεῖς σικυούς. Μετὰ πολλὰς ἀποτυχίας, κατεσκεύασεν ἐν Νιουκάστλ ὑαλίνους κυλίνδρους καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἐπιτηδείως οἱ σικυοὶ ἐτέθησαν, ὁπότε τέλος κατώρθωσε νὰ αὐξάνωνται οὗτοι ἐντελῶς εὐθεῖς. Ὁ μηχανικὸς ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν του, μεθ' ὅσης ἄλλοτε ἐπιμελείας ἠσχολεῖτο πρὸς βελτίωσιν τοῦ σιδηροδρόμου.

Ὁ Σμὶλ ἐν ταῖς τελευταίαις σελίσι τῆς πλήρους θελγήτρων βιογραφίας τοῦ Στέφενστων, ἀναφέρει πολλὰ ἀνέκδοτα τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν, ὧν τινα παρατίθεμεν ἐνταῦθα.

Εἶχε λέγει προσφιλεῖς κύνας ἀγελάδας καὶ ἵππους· διέτρεφε λαγιδεῖς καὶ ἐκαυχᾶτο ἐπὶ τῇ καλλονῇ τοῦ εἴδους των. Δὲν ὑπῆρχε φωλεὰ πτηνοῦ ἐν ταῖς πέριξ γαίαις, ἣν δὲν ἐγνώριζε. Καθ' ἑκάστην περιήρχετο ἐπιβλέπων τὴν πρόοδον, ἣν τὰ πτηνὰ ἐπέφερον εἰς τὰς φωλεάς των, μετὰ προσοχῆς προφυλάσσων αὐτὰ ἀπὸ βλάβης. Ἡ λεπτομερὴς γνῶσις τῶν ἐθίμων τῶν ἐγχωρίων πτηνῶν, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα μακρᾶς, προσφιλοῦς καὶ ἐπιτοπίου ἐπισκοπήσεως τῆς φύσεως.

Εἰς τὴν φιλολογίαν δὲν ἠρέσκετο ποσῶς. Ἀνεγίνωσκε πολὺ ὀλίγον, διότι ἡ ἀνάγνωσις εἶναι συνήθεια, ἥτις γενικῶς ἀποκτᾶται ἐν τῇ νεαρᾷ ἡλικίᾳ· ἀλλ' ἡ νεαρὰ ἡλικία του ὡς καὶ ἡ ἀνδρικὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διέρευσαν ἐν ἐπιμόχθῳ ἐργασίᾳ. Τὰ βιβλία τὸν κατεπόνουν καὶ τὸν κατεκοίμιζον. Ἰδιοχείρως πολὺ ὀλίγας ἐπιστολὰς ἔγραφε. Σχεδὸν ἅπασαι ὑπηγορεύοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπαγόρευσιν αὐτὴν ἀπέφευγεν ἐφ' ὅσον ἠδύνατο. Ηὐχαριστεῖτο ὅμως πολὺ συνομιλῶν, ἐξ οὗ καὶ συνέλεξε τὰς πλείστας τῶν γνώσεών του.

Ὅτε ἐταξείδευε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συνείθιζε πρὶν ἢ ἐκκινήσῃ ἡ ἁμαξοστοιχία νὰ βαδίζῃ κατὰ μῆκος αὐτῆς, καὶ ἀναζητῇ ἐντὸς τῶν ἁμαξῶν πρόσωπόν τι πρὸς συνδιάλεξιν. Ἡμέραν τινά, συνήντησε εὐπρεπές τι καὶ νοῆμον ἄτομον, ὅπερ κατόπιν ἔμαθεν ὅτι ἦτο ὁ λόρδος Denman. Ὁ Στέφενσων παρατηρήσας αὐτὸν ἔξωθεν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁμαξαν, καὶ οἱ δύο ταχέως συνῆψαν ἐνδιαφέρουσαν ὁμιλίαν, περὶ τῆς χρονομετρίας καὶ τῶν ὡρολογίων, καταπλήξασαν μεγάλως τὴν ἐξοχότητά του διὰ τὴν ἔκτασιν τῶν γνώσεων τοῦ μηχανικοῦ, εἰς τὸ ὑπὸ συζήτησιν ἀντικείμενον, ὅπερ ἀνέπτυξε διὰ τῆς λεπτομερεστάτης περιγραφῆς, μέχρι τῶν τελευταίων βελτιώσεων τῆς ὡρολογοποιίας, ὡς ἐὰν εἶχεν ἐκπαιδευθῇ ὡρολογοποιὸς καὶ ἔζει διὰ τῆς τέχνης του. Ὁ λόρδος κατέστη περίεργος νὰ γνωρίσῃ τὸν τρόπον καθ' ὃν, ἀνὴρ οὗτινος ὁ χρόνος ἐν γένει θὰ ἐδαπανᾶτο εἰς τὴν μηχανουργίαν, εἶχε συλλέξει τόσον πολλὰς γνώσεις ἐπὶ ἀντικειμένου μὴ σχετιζομένου ποσῶς πρὸς τὴν ἰδίαν ἐργασίαν, καὶ ἠρώτησε περὶ τούτου.—"Εμαθα τὴν ὡρολογοποιίαν ὅτε ἤμην ἁπλοῦς ἐργάτης ἐν Κιλλιγκουώρθ. Ἐξῳκονόμησα τότε ὀλίγα χρήματα ἐν ταῖς ὥραις τῆς σχολῆς μου ἐπισκευάζων τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ὡρολόγια τῶν ἀνθρακωρυχείων· ἔκτοτε συνεκράτησα τὰς προσκτηθείσας τότε γνώσεις.

Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἄλλας ἐρωτήσεις, ὁπότε προέβη διηγούμενος τῷ λόρδῳ, τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἱστορίαν τῆς ζωῆς του, ἥτις ἐξηκολούθησε νὰ τὸν ἐκπλήττῃ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον ταῦ ταξειδίου.

Ὅτε μετὰ φίλων ἐβάδιζε διὰ μέσου δάσους ἢ ἀγροῦ, ὁ Στέφενσων προσεῖλκε τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐξετάζων καὶ συζητῶν μετὰ περιεργείας καὶ λεπτομερείας περὶ φύλλων, χόρτων, τεμαχίων φλοιοῦ, φωλεᾶς πτηνοῦ ἢ μελίσσης, καὶ ὁμιλῶν δι' ἐκφράσεων παθητικῶν περὶ τῆς δημιουργοῦ δυνάμεως τοῦ Θείου μηχανικοῦ, οὗτινος τὰ σχέδια εἰσὶ τόσον ἀνεξάντλητα καὶ τόσον θαυμάσια. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συχνὰ συνείθιζε νὰ διατρίβῃ μετ' εὐλαβοῦς θαυμασμοῦ.

Νύκτα τινα, ὅτε ὑπὸ ἀστερόεντα οὐρανὸν ρεμβάζων ἀ-

πεθαύμαζε τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀποτελούντων τὸν Γαλαξίαν ἀστέρων, ὧν ἕκαστος πιθανὸν νὰ ἦναι τὸ κέντρον ἑνὸς συστήματος, φίλος του τις τῷ παρετήρησε·

— Ὁπόσον ἀσήμαντον πλάσμα εἶναι ὁ ἄνθρωπος πρὸ τῆς ἀπείρου ταύτης δημιουργίας!

— Μάλιστα, τῷ ἀπήντησεν, ἀλλὰ καὶ πόσον θαυμάσιον πλάσμα εἶναι συγχρόνως ὁ ἄνθρωπος, δυνάμενος νὰ σκέπτηται καὶ κρίνῃ καὶ μάλιστα ἕν τινι μέτρῳ νὰ κατανοῇ ἔργα τόσον ἀπέραντα!

Μικροσκόπιον, ὅπερ εἶχε φέρει εἰς τὴν ἔπαυλίν του παρεῖχεν αὐτῷ μεγάλην ἡδονήν. Οὐδέποτε ἀπέκαμνε θεωρῶν τὰ θαυμάσια ἅτινα τὸ ὄργανον τοῦτο ἀπεκάλυπτε καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἀντικείμενον. Ἐσπέραν τινά, ὅτε φίλοι τοῦ τινες εὑρίσκοντο παρ' αὐτῷ, κατέπεισεν αὐτοὺς νὰ κεντήσωσι τὸ δέρμα των οὕτως ὥστε νὰ ἐξέλθῃ αἷμα, οὐτινος θὰ ἐξήταζε τὰ μόρια διὰ τοῦ μικροσκοπίου του. Εἷς τῶν παρευρισκομένων κυρίων ἦτο αὐστηρὸς τεῖοπότης· ὁ Στέφενσων ἀπεφάνθη, ὅτι τὸ αἷμά του ἦτο τὸ μᾶλλον ὑγιές.

Καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν τὸ εὐτράπελον πνεῦμα δὲν τὸν ἐγκατέλειπε. Βαίνων ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ Τσεστερφίελδ πρὸς τὴν ἐν Τάμπτον ἔπαυλίν του μετὰ φίλων, σχεδὸν πάντοτε προὐκάλει αὐτοὺς εἰς ἀγῶνας δρόμου ἐπὶ τῆς ἀνάντους ἀτραποῦ, ἧς τὸ πλεῖστον ἀπετελεῖτο ἐκ λιθίνων βαθμίδων ἀνὰ τὰς ὑπωρείας γηλόφου. Καὶ ἠγωνίζετο ὡς νὰ ἦτο ἔτι νέος, βαίνων πρῶτος, καίτοι περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ δύσπνοια μεγάλως τὸν ἠνώχλει.

(Ἕπεται συνέχεια) Γ. Δ. Ἰ.

Ο ΚΥΚΝΟΣ

(*Ἐκ τῶν τοῦ Βυφῶνος*)

Ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ, εἴτε ζῴων, εἴτε ἀνθρώπων, ἡ βία ἀπεργάζεται τοὺς τυράννους, ἡ δὲ προσηνὴς δυναστεία ἀναδεικνύει τοὺς βασιλεῖς. Ὁ λέων καὶ ἡ τίγρις ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἀετὸς καὶ ὁ γὺψ ἐν τῷ ἀέρι, βασιλεύουσι διὰ τοῦ πολέμου, δεσπόζουσι διὰ τῆς καταχρήσεως τῆς ἰσχύος καὶ διὰ τῆς ὠμότητος, ἐνῷ ὁ κύκνος ἄρχει ἐπὶ τῶν ὑδάτων δι' ὅλων τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα συνιστῶσιν εἰρηνικὴν μοναρχίαν· ἡ μεγαλειότης, ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ πραότης μετὰ τῶν δυνάμεων, τῆς ῥώμης, τοῦ θάρρους, καὶ ἡ θέλησις τοῦ νὰ μὴ καταχρασθῇ αὐτῶν, πρὸς ἄμυναν δὲ μόνον νὰ τὰς μεταχειρισθῇ. Γινώσκει νὰ πολεμῇ καὶ νὰ νικᾷ, χωρὶς ποτὲ νὰ ἐπιτίθηται· βασιλεὺς φιλήσυχος τῶν ὑδροβίων πτηνῶν, ἀψηφεῖ τοὺς τυράννους τοῦ ἀέρος· ἀναμένει τὸν ἀετόν, χωρὶς νὰ τὸν προκαλῇ, χωρὶς νὰ τὸν φοβῆται· ἀποκρούει τὰς ἐφάδους του ἀντιτάσσων εἰς τὰ ὅπλα του τὴν ἀνθεκτικότητα τῶν πτερῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ κατεσπευσμένα κτυπήματα μιᾶς εὐρώστου πτέρυγος, ἥτις τῷ χρησιμεύει ὡς αἰγίς· καὶ συχνάκις ἡ νίκη στέφει τοὺς ἀγῶνάς του. Πλήν, δὲν ἔχει εἰμὴ τοῦτον μόνον αὐπερήφανον ἐχθρόν· πάντα τὰ ἁρπακτικὰ πτηνὰ τὸν σέβονται, διατελεῖ ἐν εἰρήνῃ μεθ' ἁπάσης τῆς φύσεως· ζῇ ὡς φίλος μᾶλλον ἢ ὡς βασιλεὺς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπειραρίθμων ἀποικιῶν τῶν φιλύδρων πτηνῶν, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι φαίνονται ὅτι τῷ καθυποτάσσονται· εἶνε ὁ ἀρχηγός, ὁ πρωτεύων κάτοικος εἰρηνικῆς δημοκρατίας, ἐν ᾗ οἱ πολῖται δὲν ἔχουσι κατ' οὐδὲν νὰ φοβῶνται παρὰ κυρίου, ὅστις ζητεῖ μόνον, ὅσα παρέχει, καὶ τὴν γαλήνην μόνον θέλει καὶ αὐτονομίαν.

Τὸ ἐπίχαρι τοῦ χαρακτῆρος, ἡ καλλονὴ τῆς μορφῆς, ἀνταποκρίνεται ἐν τῷ κύκνῳ πρὸς τὴν γλυκύτητα τοῦ εὐδιαθέτου ἤθους· εὐφραίνει τὴν ὅρασιν· κοσμεῖ, καλλωπίζει ὅλα τὰ μέρη, ἔνθα φοιτᾷ· τὸν ἀγαποῦν, τὸν χειροκροτοῦν, τὸν θαυμάζουν· οὐδὲν εἶδος ἀξίζει περισσότερον αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἐννοεῖ! Ἡ φύσις, τῷ ὄντι, δὲν ἔχει ἐπιδαψιλεύσει οὐδεμίαν μορφὴν τοσοῦτον ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ ἑλκυστικῶν χαρίτων του, ἐξ ὅσων μᾶς ἀναπλάσσει ἡ ἰδέα τῶν πλέον θελκτηρίων ἔργων της· τομὴ σώματος κομψή, στήθη στρογγυλοειδῆ, χαρίεσσαι διαγραφαί, λευκότης φαεινὴ καὶ καθαρὰ κινήματα εὐλύγιστα καὶ ἐκφραστικά, στάσεις ἀρτίως ζωογονηθεῖσαι, ἀρτίως ἀφεθεῖσαι εἰς ἀφελῆ ἀφοσίωσιν, πᾶν ἐν τῷ κύκνῳ ἐκφράζει τὴν τέρψιν τῆς ψυχῆς, τὴν μαγείαν ἣν μᾶς κάμνουν νὰ αἰσθανθῶμεν αἱ χάριτες καὶ τὸ κάλλος· τὸ πᾶν προαγγέλει εἰς ἡμᾶς αὐτόν, τὸ πᾶν τὸν χρωματίζει ὡς τὸ πτηνὸν τοῦ ἔρωτος· τὸ πᾶν ἀποδεικνύει δικαίαν τὴν ἀλληγορικὴν καὶ φαιδρὰν αὐτοῦ μυθολογίαν, τὸ ὅτι ἔχει δοθῆ τὸ χαρίεν τοῦτο πτηνὸν ὡς πατὴρ τῆς ὡραιότητος τῶν θνητῶν.

Ὡς ἐκ τῆς εὐγενοῦς του ἀνέσεως, τῆς εὐχειρείας, τῆς εὐστροφίας τῶν ἐν τῷ ὕδατι κινήσεών του, ὀφείλει τις νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ, οὐ μόνον ὡς τὸν ἐξάρχοντα τῶν πτερωτῶν θαλασσοπόρων, ἀλλὰ καὶ τὸ ὡραιότατον πρότυπον, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις μᾶς ἔχει προσφέρῃ διὰ τὴν τέχνην τοῦ ναυτίλλεσθαι. Ὁ ὑψηλὸς λαιμός του, τὸ ἀνυψωμένον καὶ καμπύλον στῆθός του, φαίνεται τῷ ὄντι παριστῶντα τὴν πρῴραν τῆς νηὸς διασχίζούσης τὸ κῦμα· ὁ εὐρὺς στόμαχός του παρίστησι τὴν τρίποδα καὶ τὰς πλευρὰς αὐτῆς· τὸ σῶμά του κεκλιμένον πρὸς τὰ ἔμπροσθεν διὰ νὰ ἁρμενίζῃ, εὐθύνεται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀνυψοῦται πάλιν ὡς πρύμνη· ἡ οὐρά του εἶνε ἀληθὲς πηδάλιον, οἱ πόδες του εὐρεῖαι κῶπαι, καὶ αἱ μεγάλες πτέρυγές του ἡμικεκλισμέναι ἐν τῷ ἀέρι, καὶ ἐλαφρῶς φουσκομέναι, εἰσὶ τὰ ἱστία, τὰ ὁποῖα ὠθοῦσι τὴν κινουμένην ναῦν, ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ πλοῖον καὶ πρωρεύς.

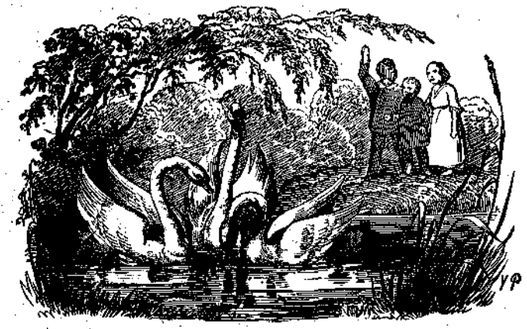

Ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ του, σεμνυνόμενος εἰς τὸ κάλλος του, ὁ κύκνος ἐπιδεικνύει πάντα τὰ προτερήματά του· φαίνεται ζητῶν νὰ συλλέξῃ ψήφους, νὰ ἐπισπάσῃ τὴν προσοχήν, καὶ τῷ ὄντι τὴν ἐπισπᾷ, εἴτε ἂν βλέπῃ τις μακρόθεν τὸν ἀγεληδὸν καὶ κωπηλατοῦντα πτερωτὸν στόλον νὰ ἱστιοδρομῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγάλων ποταμῶν, εἴτε, ἀποσπώμενος ἀπὸ τοῦ στόλου καὶ πλησιάζων τὴν ὄχθην εἰς τὰ σήματα, τὰ ὁποῖα τὸν καλοῦσι, ἂν ἔρχεται νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν θαυμασμὸν πομπωδῶς ἐπιδεικνύων τὰς καλλονάς του, καὶ διὰ μυρίων ἡδέων κινημάτων ὑποκιματιζόντων καὶ μελιχρῶν ἐπαυξάνων τὰς χάριτας αὐτοῦ.

Πρὸς τοῖς δωρήμασι τῆς φύσεως ὁ κύκνος συνενοῖ καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας· δὲν ὑπάρχει ἀριθμὸς τῶν δούλων τούτων, τοὺς ὁποίους νὰ ἠδυνάμεθα νὰ βιάσωμεν ἢ νὰ φυλακίσωμεν· ἐλεύθερος ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὑδάτων, διατρίβει ἐν αὐτοῖς καὶ ἐγκαθίσταται ἀπολαύων ἀρκετῆς ἀνεξαρτησίας, ὥστε νὰ ἀπείργῃ πᾶν αἴσθημα δουλείας καὶ αἰχμαλωσίας· στέργει κατὰ βούλησιν νὰ διατρέχῃ τὰ ὕδατα, ν' ἀποβιβάζηται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ν' ἀπομακρύνηται εἰς τὸ πέλαγος ἢ νὰ ἔρχηται, παρελαύνων τὴν ὄχθην, νὰ προφυλαχθῇ ὑπὸ τὴν παραλίαν, νὰ κρυφθῇ ἐντὸς τῶν σχοινίων, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς πλέον μονήρεις κολπίσκους· εἶτα δὲ ἐγκαταλείπων τὸν μεμονομένον βίον του ἐπανέρχεται εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἀπολαύει τῆς χαρᾶς, ἣν φαίνεται νὰ λαμβάνῃ καὶ νὰ γεύηται πλησιάζων τοὺς ἀνθρώπους· ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι θὰ μᾶς εὕρῃ φιλοξένους καὶ φίλους του, ὄχι δεσπότας του καὶ τυράννους.

Ἐπὶ τῶν προγόνων μας, οἵτινες ἦσαν τόσον ἁπλοῖ ἢ σοφοὶ ὥστε δὲν ἐγέμιζον τοὺς κήπους των ἀπὸ ψυχρὰς καλλονὰς τῆς τέχνης, ἐν τῇ θέσει τῶν ζωσῶν καλλονῶν τῆς φύσεως, οἱ κύκνοι ἐκόσμουν ἀπεκλειστικῶς ὅλας τὰς ἐν τοῖς κήποις

μικρὰς τεχνητὰς λίμνας· ἐνεψύχουν, ἐφαίδρυνον τὰς μελαγχολικὰς τάφρους τῶν ἐπαύλεων, ἐκάλλυνον τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ποταμῶν, πρὸς δὲ καὶ αὐτῆς τῆς πρωτευούσης, καὶ εἴδαμεν ἕνα ἐκ τῶν πλέον εὐαισθήτων καὶ λίαν συμπαθῶν ἐκ τῶν πριγκήπων τῆς Γαλλίας, τὸν μετέπειτα βασιλέα Φραγκίσκον Α', νὰ ἐγκαταριθμῇ εἰς τὰς ἡδονάς του τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ πληροῖ ἐκ τῶν ὡραίων τούτων πτηνῶν τὰς δεξαμενὰς τῶν κήπων τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων του.

Πύργος 1892.

Ἀ. Π. Βαττόπουλος.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

ΔΥΟ ΠΕΡΙΕΡΓΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

Ὁ ἀριθμὸς 142, 857 πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ 1, 2, 3, 4 5 καὶ 6, δίδωσι γινόμενον περιέχον τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ψηφία κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀρχόμενα ὅμως ἐκ διαφόρων σημείων. Οὕτω,

Πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ	1	δίδει	γινόμενον	142,857
»	» 2	»	»	285,714
»	» 3	»	»	428,571
»	» 4	»	»	571,428
»	» 5	»	»	714,285
»	» 6	»	»	857,142

Ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς 142,857, πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ 7, δίδει γινόμενον, οὗτινος τὰ ψηφία εἶναι ὅλα 9, δηλαδὴ τὸν ἀριθμὸν 999,999.

Πολλαπλασίασον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν 142,857 ἐπὶ 8. Θὰ λάβῃς γινόμενον 1,142,856. Ἐν τῷ γινομένῳ τούτῳ, ἐὰν προσθέσῃς εἰς τὸ τελευταῖον ψηφίον 6, τὸ πρῶτον ψηφίον 1, λαμβάνεις τὸν ἀρχικὸν ἀριθμὸν 142,857!

* *
*

Ὁ ἀριθμὸς 987,654,321, πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ 45, δίδει γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 44,444,444,445.

Τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ 987,654,321, ἐὰν ἀναστρέψωμεν τὰ ψηφία, καὶ τὸν οὕτω προκύψαντα ἀριθμὸν 123,456,789 πολλαπλασιήσωμεν ἐπὶ 45, λαμβάνομεν γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 5,555,555,505.

Ἐὰν λάβωμεν τὸν ἀριθμὸν 123,456,789 ὡς πολλαπλασιαστέον καὶ ἀναστρέφοντες τὰ ψηφία τοῦ ἀριθμοῦ 45, λάβωμεν τὸν οὕτω προκύψαντα ἀριθμὸν 54 ὡς πολλαπλασιαστήν, θὰ ἔχωμεν γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 6,666,666,606.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν ἀριθμὸν 987,654,321. Ἐὰν πολλαπλασιάσωμεν αὐτὸν ἐπὶ 54, λαμβάνομεν γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 53,333,333,334, ἔχοντα ἅπαντα τὰ ψηφία αὐτοῦ 3, ἐκτὸς τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου, ἅτινα παρατιθέμενα δίδουσι τὸν πολλαπλασιαστὴν 54.

Λαμβάνοντες τὸν αὐτὸν πολλαπλασιαστέον 987,654,321, ὡς πολλαπλασιαστὴν δὲ τὸν ἀριθμὸν 27, τὸ ἥμισυ δηλαδὴ τοῦ 54, ἔχομεν γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 26,666,666,667, ἔχοντα ἅπαντα τὰ ψηφία αὐτοῦ 6, ἐκτὸς τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου, ἅτινα παρατιθέμενα δίδουσι τὸν πολλαπλασιαστὴν 27.

Ἀναστρέφοντες τὰ ψηφία τοῦ ἀριθμοῦ 27, καὶ λαμβάνοντες τὸν οὕτω προκύψαντα ἀριθμὸν 72 ὡς προλλαπλασιαστήν, πολλαπλασιαστέον δὲ τὸν ἀριθμὸν 987,654,321, ἔχομεν γινόμενον τὸν ἀριθμὸν 71,111,111,112, ἔχοντα ἅπαντα τὰ ψηφία αὐτοῦ 1, ἐκτὸς τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου, ἅτινα παρατιθέμενα δίδουσι τὸν πολλαπλασιαστὴν 72!

Γούλης Ἰωαννίδης.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

Ἐσχάτως δύο σύζυγοι ἐζήτουν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου διαζύγιον ἐπὶ ἀνυποφόρῳ συμβιώσει. Ἦσαν ἀμφότεροι τοσοῦτον ἰδιότροποι καὶ δύσκολοι, ὥστε δὲν ἀνθῆξαν νὰ ζήσωσιν ὁμοῦ πλέον τοῦ ἔτους.

—Εἶναι εὐτύχημα ὅτι, συνεζεύχθητε μαζύ, τοῖς παρετήρησεν ὁ δικαστής.

— Διατί; ἠρώτησεν περιέργως ἡ γυνή.

— Διότι, ἂν ὑπανδρεύεσθο χωριστά, ἀντὶ ἑνὸς θὰ εἴχομεν τώρα δύο διαζύγια.

—

Ἐν τῷ πλημμελειοδικίῳ.

— Κατηγορεῖσαι, λέγει ὁ πρόεδρος πρὸς τὸν κατηγορούμενον, ὅτι κατεσκεύασες ψευδῆ νομίσματα, εἶναι ἀληθές;

— Ἔ! καὶ δι' αὐτὸ μὲ ἔχετε τόσον καιρὸν εἰς τὰς φυλακάς, κύριε Δικαστά; ἐρωτᾶ μετ' ἐκστάσεως ὁ κατηγορούμενος, καὶ τώρα θὰ μὲ καταδικάσετε ἀκόμη;

— Βεβαίως δὲν γνωρίζεις, ὅτι ὁ κατασκευάζων ψευδῆ νομίσματα φυλακίζεται καὶ δικάζεται καὶ καταδικάζεται;

— Ὅτι ἔκαμα ψευδῆ νομίσματα;

— Ναί, ψευδῆ νομίσματα.

Ὁ κατηγορούμενος, διαμαρτυρόμενος πάσαις δυνάμεσι,

— Ἀ! ὄχι, κύριε πρόεδρε, δὲν εἶναι ἔτσι, μὲ συκοφαντοῦν ἄδικα, δὲν ἔκαμα ψευδῆ νομίσματα. Νὰ ἀληθινὰ ἔκαμα, κυτάξετε. Πουθενά, κανεὶς δὲν μοῦ εἶπε ὅτι εἶναι ψεύτικα. Ὅσοι τὰ πῆραν μοῦ εἶπαν καὶ εὐχαριστῶ.

Καὶ ἐν ταὐτῷ ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου ἀργυρᾶ νομίσματα, ἅτινα παρετήρουν μετὰ περιεργίας πάντες.

ΑΔΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Φ. Ρ. Κων)πολιν. Θὰ φροντίσωμεν ὅσον δυνάμεθα καὶ προσεχῶς ἀπαντήσωμεν.—Ν. Κ. Γ. Κων)πολιν. Ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας.—Θ. Μ. Πάτρας. Προχθὲς σᾶς ἐγράψαμεν. Φροντίσατε παρακαλοῦμεν γραφόμενα.—Α. Ρ. Ἄρταν. Παραγγελία σας ἐστάλη. Ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας.—Γ. Χ. Βραΐλα. Περιμένομεν ἐκκαθάρισιν. Μὴ βραδύνετε παρακαλοῦμεν.—Μ. Ν. Βοστώνην. Ζητούμενα φύλλα ἀπεστείλαμεν. Δολλάρια ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—Ι. Φ. Σμύρνην. Εἶναι καιρὸς, ἀπαντήσατε.—Γ. Μ. Πάτρας. Παρέθητε καὶ πάλιν ὑποσχέσεις σας. Ὥστε ἤδη σκεφθεῖτε. Π. Χ. Βουκουρέστιον. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη καὶ ἐλυπήθημεν διὰ βραδύτητά. Ταχύνατε. Ἐγράψαμεν. — Π. Δ. Παρισίους. Δελτάρια ἐλήφθησαν. Ἀναμένομεν εὐχαρίστως ἀποτελέσματα ἐνεργειῶν σας. Πρότασίν σας δεχόμεθα. Γράφομεν ὑμῖν ἐκτενέστερον. — Ἰ. Π. Πύργον. Συνεστημένην ἐλάβομεν, Εὐχαριστοῦμεν. Ταχ. ἐγράψαμεν.—Χ. Ἰ Κύπρον. Σᾶς ἐνεγράψαμεν ἀπὸ 18 Ἀπριλίου 1891, φύλλα σᾶς ἀπεστείλαμεν. Ταχυδρομικῶς πλειότερα.— κ. Π. Ἀταλάντην. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἀναμένομεν συνδρομήν. Παρὰ φίλῳ φροντίσωμεν δέοντα. Ἔχετε πλήρη δίκαιον. Προσεχῶς ἀπαντήσωμεν.—Ἰ. Λ. Ἄμφισσαν. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν πολύ. Ἀπόδειξιν λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.«—Λ. Ε. Φιλιππούπολιν.—Εὐχαριστοῦμεν διὰ συλλυπητήριά σας. Ἀναμένομεν ὡς γράφετε ὡς καὶ τὴν τοῦ τρέχοντος ἔτους.—Γ. Σ. Πάτρας. Ἐπιστολὴ καὶ χρήματα ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν πολύ. Σᾶς ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς. Ζητούμενα φύλλα σᾶς ἀπεστείλαμεν. —Α. Ρ. Ἄρταν. Ἐπιστολὴ καὶ χρήματα ἐλήφθησαν. Νέα παραγγελία σας προσεχῶς στέλλεται καὶ γράψωμεν. — Π. Κ. Λάρισσαν. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομαὶ ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῖμεν πολύ. Ταχυδρομικῶς σᾶς γράφομεν καὶ στέλλομεν ἀποδείξεις μὲ ἀριθμοὺς λαχείων. —Ε. Δ. Φ. Κατούναν. Δελτάριον ἐλήφθη. Σᾶς γράφομεν.—Α. Κ. Κατούναν. Ἀναμένομεν ταχέως ὡς γράφετε. Παρακαλοῦμεν μὴ βραδύνετε.—Φ. Ρ. Κων)πολιν. Ἐνεργήσωμεν δέοντα καὶ θὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν προσεχῶς ἀποτελέσματα. Ἡσυχεῖτε.—Ι. Ρ. Σύρον. Ἀπεστείλαμεν ἀποδείξεις. Ἀναμένομεν ἀντίτιμον. Τί γίνεσθε;

169. Αἴνιγμα.

Εἰς τὰς χεῖράς σου πάντοτε οἰκῶ μὲ βλέπεις μὲ εἰξεύρεις
Ἀλλ' ἂν παρατηρήσῃς τί κρατεῖς δὲν θὰ μ' εὕρῃς.
Μὲ κόπτεις, αἰώνια μὲ δρέπεις
ἀλλ' ὡς τῆς Ὕδρας κεφαλὴ ν' ἀναγεννῶμαι βλέπεις.
Ζεὺς δὲν εἶμαι, ἀλλ' ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς
θὰ σκοτισθῇ ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καὶ ὅλ' ἡ κτίσις.

170. Ἐρωτήσεις.

1. Τί δεινότατον ἀνθρώποις;
2. Τίς στερεῖται πάσης κακίας;
3. Τίς συγγένεια μεταξὺ οἴνου καὶ οἰνοπνεύματος;

Π. Μ. Σ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1892—3040